giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ภาคผนวก 6ข

แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (ETHNIC GROUPS PLAN)

ประกอบการยื่นข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (GCF)

โครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ (Thai Rice GCF)

จัดทำโดย องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน และ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ภาคผนวก 6**ข**

แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groups Plan)

ข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (GCF)

โครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ *(Thai Rice GCF)*

สิงหาคม 2566

ฉบับที่ 2

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ)

สารบัญ

สารบัญภาพ iii

สารบัญตาราง iii

อักษรย่อ iv

1. บทนำ 1

1.1. ความเป็นมาของโครงการ 1

1.2. **แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์** (Ethnic Groups Plan) 3

1.2.1. **ความเป็นมา** 3

1.2.2. **แนวทาง** 5

2. **ข้อมูลเส้นฐาน** 6

2.1. **กรอบทางกฎหมายว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์** 6

2.1.1. **นโยบายระดับชาติว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์** 6

2.1.2. **กรอบทางกฎหมายระหว่างประเทศ** 8

2.2. **กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย** 10

2.2.1. **ระดับประเทศ** 10

2.2.2 **การมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่โครงการ** 14

3. **ข้อค้นพบที่สำคัญและการวิเคราะห์ผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาส** 28

3.1 **ผลกระทบเชิงบวกที่อาจเกิดขึ้น** 28

3.2. **ผลกระทบเชิงลบที่ไม่ได้ตั้งใจ/ที่อาจเกิดขึ้น** 30

4. **มาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง ลดให้เหลือน้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบเชิงลบ และเพิ่มผลกระทบเชิงบวกและโอกาสสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์** 33

4.1. **มาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง ลดให้เหลือน้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบเชิงลบ และเพิ่มผลกระทบเชิงบวกและโอกาส** 34

4.2. **ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ** (FPIC) 40

5. **ผลลัพธ์ของการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมในอนาคต** 41

5.1 **ผลลัพธ์ของการปรึกษาหารือกับกลุ่มชาติพันธุ์** 41

5.2 **การมีส่วนร่วมในอนาคต** 49

5.4.1 **การปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการ** 50

5.4.2 **การรายงานการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมือง** 51

6. **รายงานการประเมินด้านเพศภาวะ และแผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (**Gender Assessment and Action Plan**)** 52

7. **กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (**Grievance Redress Mechanism: GRM**)** 54

7.1 **การร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ (**SEAH**)** 59

7.2 **การร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์** 61

8. **ต้นทุน งบประมาณ ตารางเวลา และความรับผิดชอบขององค์กร** 63

8.1 **ต้นทุน งบประมาณ ตารางเวลา** 63

8.2. **ข้อตกลงการดำเนินโครงการ (**Implementation Arrangements**) และความรับผิดชอบขององค์กร** . 63

8.3. **การติดตาม ประเมินผล และการรายงาน** 64

9. **เอกสารอ้างอิง** 65

สารบัญภาพ

ภาพที่ **1:** ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของโครงการ **Thai Rice** 2
ภาพที่ **2:** แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย 11
ภาพที่ **3:** แผนที่แสดงที่ตั้งโดยสังเขปของหมู่บ้านที่มีสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ 15
ภาพที่ **4:** ผังงานกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (**GRM**) 59

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1**:** สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยร่วมลงนามและ/หรือให้สัตยาบันที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และสิทธิมนุษยชน 9
ตารางที่ **2:** จำนวนบุคคลที่รายงานตัวว่าเป็นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ใน **21** จังหวัดภายใต้โครงการ **Thai Rice** จำแนกตามจังหวัดที่เกี่ยวข้อง 14
ตารางที่ **3:** กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย 17
ตารางที่ **4:** กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่.................... 18
ตารางที่ 5**:** ภาพรวมการดำเนินการภายใต้แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (**ESMP)** ของโครงการ **Thai Rice**.................... 33
ตารางที่ **6:** ภาพรวมการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสนับสนุนการตรียมงานโครงการและจัดทำแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (**EGP**).................... 44
ตารางที่ **7:** ขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน 57
ตารางที่ **8:** การวิเคราะห์ข้อร้องเรียนตามระดับความรุนแรง.................... 57

อักษรย่อ

AIPP	มูลนิธิประสานความร่วมมือของชนเผ่าพื้นเมืองในเอเชีย (Asia Indigenous People Pact)
BAAC	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives)
CIPT	สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (Council of Indigenous Peoples in Thailand)
CO_2e	คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (CO_2 equivalent)
COP	การประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Conference of the Parties)
CSA	การเกษตรกรรมเท่าทันภูมิอากาศ (Climate-smart Agriculture)
CSO	องค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organisation)
DNP	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation)
DoAE	กรมส่งเสริมการเกษตร (Department of Agricultural Extension)
E.coli	เชื้อแบคทีเรียเอสเชอริเชีย โคไล (Escherichia coli)
EE	หน่วยงานปฏิบัติการ (Executing Entity)
EGP	แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groups Plan)
ESMP	แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Management Plan)
ESS	มาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Safeguards)
EUR	สกุลเงินยูโร (Euro)
FPIC	ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (Free, Prior, and Informed Consent)

GAP	แผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (Gender Action Plan)
GCU	หน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียน (Grievance Consideration Unit)
GDP	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product)
GHG	ก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas)
GIZ	องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH)
GRM	กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (Grievance Redress Mechanism)
ILO	องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization)
IPF	มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (Indigenous Peoples' Foundation for Education and Environment)
IRRI	สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (International Rice Research Institute)
IWGIA	คณะทำงานระหว่างประเทศว่าด้วยประเด็นชนเผ่าพื้นเมือง (International Work Group for Indigenous Affairs)
M&E	การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)
MFL	มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ (Mah Fah Luang Foundation)
MoAC	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Ministry of Agriculture and Cooperatives)
MoC	กระทรวงพาณิชย์ (Ministry of Commerce)
NDA	หน่วยประสานงานหลัก (National Designated Authority)
NGO	องค์การนอกภาครัฐ (Non-governmental Organisation)
ONEP	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning)
PMU	หน่วยบริหารโครงการ (Project Management Unit)
PPE	อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment)
PSC	คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ (Project Steering Committee)

RD	กรมการข้าว (Rice Department)
SDG	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal)
SEAH	การแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ (Sexual Exploitation, Abuse and Harassment)
SEP	แผนการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Engagement Plan)
TAS	มาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับข้าวยั่งยืน (Thai Agricultural Standard for Sustainable Rice)
T-VER	โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Verified Emission Reduction Scheme)
UN	สหประชาชาติ (United Nations)
UNDRIP	ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration of Indigenous Peoples' Rights)
UNFCCC	กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change)
WHO	องค์การอนามัยโลก (World Health Organization)

1. บทนำ

1.1. ความเป็นมาของโครงการ

โครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ *(The Thai Rice: Strengthening Climate-Smart Rice Farming Project* หรือ *Thai Rice)* จะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว รวมถึงเกษตรกรสตรี สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปพร้อมๆ กัน คาดการณ์ว่าโครงการนี้จะช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จำนวน 12.56 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO2e) ในช่วงระยะเวลาดำเนินการ 15 ปี โดยกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund: GCF) จะมีต้นทุนในการลดผลกระทบอยู่ที่ 3.12 ยูโรต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO2e) และจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการฟื้นตัวจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรายย่อยประมาณ 253,400 ราย

การออกแบบโครงการใช้ตรรกะจากล่างขึ้นบน หรือจากฐานสู่ยอด (bottom-up logic) ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะได้รับการกระตุ้นในระดับเกษตรกร เกษตรกรจะเป็นผู้ลงทุนและปรับใช้แนวทางปฏิบัติและเทคโนโลยีที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ โดยจะได้รับบริการจากผู้ให้บริการซึ่งเป็นผลมาจากการให้การสนับสนุนทางวิชาการและทางการเงินของโครงการ ข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศที่ผลิตได้จะได้รับการตรวจสอบ โดยจะรวมส่วนของต้นทุนการผลิตที่ประหยัดได้ และจะขายในราคาที่สูงกว่าราคาตลาด ในขณะที่เศษฟางข้าวจะถูกนำมาสร้างรายได้ มาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับข้าวยั่งยืน (TAS) จะทำหน้าที่เป็นมาตรฐานความยั่งยืนที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ โดยจะขยายไปครอบคลุมบริบทระหว่างประเทศด้วยมาตรฐานและระบบระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ต่อยอดจากตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจในประเทศที่มีอยู่แล้ว แม้ว่าจะมีขนาดเล็ก กลไกคาร์บอนเครดิตที่เป็นนวัตกรรมสำหรับภาคส่วนข้าว ได้แก่ โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) จะได้รับการออกแบบและนำไปปฏิบัติเพื่อปลดล็อกสู่กระแสรายได้เพิ่มเติม ผู้กำหนดนโยบายจะได้รับการสนับสนุนทางวิชาการ ด้านเครื่องมือติดตาม และหน่วยงานใหม่ กล่าวคือ กองทุนข้าวไทย (Thai Rice Facility) ซึ่งประสานการลงทุนจากภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมเชิงสถาบันและนโยบายที่เข้มแข็งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้นสำหรับข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ

โครงการนี้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวรายย่อยรวมประมาณ 253,400 ราย ซึ่งรวมถึงเกษตรกรสตรีอย่างน้อย 115,000 ราย จุดเน้นของโครงการอยู่ที่การทำงานในระดับพื้นที่การเกษตรรายแห่งเป็นหลัก ไม่ใช่พื้นที่

การเกษตรในวงกว้าง การให้การสนับสนุนทางวิชาการซึ่งมุ่งเป้าไปที่การเข้าถึงตลาด นโยบาย และกฎระเบียบระดับชาติ เกี่ยวข้องโดยตรงและได้รับแรงบันดาลใจจากการมาตรการที่โครงการดำเนินการในพื้นที่การเกษตร

พื้นที่โครงการครอบคลุมทั้งหมด 21 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย 12 จังหวัดในบริเวณที่ราบภาคกลาง 7 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2 จังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย ดังแสดงในภาพที่ 1 ด้านล่าง พื้นที่เพาะปลูกที่เป็นเป้าหมายของโครงการครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 718,000 เฮกตาร์ โดยในจำนวนนี้ประมาณ 306,000 เฮกตาร์อยู่ในพื้นที่ชลประทาน และประมาณ 412,000 เฮกตาร์เป็นพื้นที่ที่ใช้น้ำฝนในการทำการเกษตร เนื่องจากข้าวสามารถปลูกได้มากกว่าหนึ่งครั้งในแต่ละปีในแปลงเดียวกัน "พื้นที่เพาะปลูกที่ใช้ได้จริง" ซึ่งได้แก่ พื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน รวมกับพื้นที่เพาะปลูกในฤดูแล้ง จึงครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1.07 ล้านเฮกแตร์

โครงการนี้มุ่งเป้าเป็นการเฉพาะไปยังพื้นที่ปลูกข้าวซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม และไม่มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเฉพาะที่จะดำเนินกิจกรรมโครงการในสภาพแวดล้อมการปลูกข้าวบริเวณที่ราบสูงหรือพื้นที่ภูเขา

ภาพที่ 1: ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของโครงการ Thai Rice

หมายเหตุ: จังหวัดที่ดำเนินโครงการจะแสดงเป็นสีเขียว

กล่องข้อความที่ 1 – คำศัพท์เฉพาะทาง

เอกสารนี้จะใช้คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” เพื่ออ้างอิงถึงชุมชนที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ชาวเขา” “ชาวป่า” และกลุ่มอื่นๆ ที่ระบุตนเองว่าเป็น “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในประเทศไทย ประเทศไทยได้ร่วมลงนามรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง แต่ยังไม่ได้ยอมรับถึงการมีอยู่ของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างเป็นทางการ รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด (พ.ศ. 2560) เพียงแค่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น (Hien et al, 2022)

1.2. แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groups Plan)

1.2.1. ความเป็นมา

ความจำเป็นในการให้ชนเผ่าพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศไทยเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายและการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (COP) ภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) รวมถึงในข้อตกลงแคนคูน (Cancun Agreement) (ข้อมติที่ 1/ที่ประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 16) คำปรารภของข้อตกลงปารีสยังยืนยันด้วยว่า เมื่อดำเนินการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศภาคีควรเคารพ ส่งเสริม และพิจารณาพันธกรณีของตนในเรื่องสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกเหนือจากเรื่องอื่นๆ มติของที่ประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการรับรองความตกลงปารีส (ข้อมติที่ 1/ที่ประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 21) ตระหนักถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างแนวทางปฏิบัติและความพยายามของชุมชนท้องถิ่นและชนเผ่าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องกับการรับมือและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังได้ร้องขอเพิ่มเติมไปยังกองทุนภูมิอากาศสีเขียวให้พิจารณาข้อเสนอแนะที่จะให้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาและแนวทางปฏิบัติพื้นเมืองและดั้งเดิม และบูรณาการสิ่งเหล่านี้เข้ากับการวางแผนและการปฏิบัติในการปรับตัว ตลอดจนขั้นตอนในการติดตาม ประเมินผล และการรายงาน

นโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว [1] จึงได้รวมกระบวนการและข้อกำหนดเพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวจะได้รับการพัฒนาและดำเนินการในลักษณะที่ส่งเสริมการเคารพอย่างเต็มที่และการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างแข็งขันต่อศักดิ์ศรี สิทธิ อัตลักษณ์ แรงบันดาลใจ วิถีการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติ การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมือง นโยบายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้กองทุนภูมิอากาศสีเขียวสามารถรวมข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าพื้นเมืองเข้าสู่การตัดสินใจ ในขณะที่ทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมายด้านการลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในกรณีที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ด้วย นโยบายการคุ้มครองชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวกำหนดให้มีการดำเนินการพิเศษเพื่อปกป้องสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ และเพื่อหลีกเลี่ยงการจำกัดขีดความสามารถของพวกเขาในการยืนยันผลประโยชน์และสิทธิของตน

นโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวได้รับการอนุมัติเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 และนำไปใช้กับโครงการภายใต้กองทุนภูมิอากาศสีเขียวทุกโครงการ ดังนั้นโครงการนี้จึงต้องปฏิบัติตามหลักการที่นโยบายการคุ้มครองชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวให้แนวทางไว้ แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) นี้ก็จะใช้หลักการดังกล่าวของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวเป็นพื้นฐานในการดำเนินการ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้:

- พัฒนาและดำเนินการฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) และในข้อ 4.2 ของเอกสารฉบับนี้
- เคารพและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ในที่ดิน ดินแดน และทรัพยากร และสิทธิที่เกี่ยวข้องกับมรดกและคุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ภูมิปัญญาดั้งเดิม ระบบและการปฏิบัติด้านการจัดการทรัพยากร อาชีพ และวิถีการดำรงชีวิต สถาบันตามจารีตประเพณี และความเป็นอยู่โดยรวม
- ยอมรับหลักสิทธิมนุษยชนและหลักการระหว่างประเทศที่สำคัญ รวมถึงหลักการที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนพื้นเมือง (UNDRIP) และตราสารระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองและปัจเจกบุคคล รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 169 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
- เคารพสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองที่แยกตัวอยู่ต่างห่างโดยสมัครใจ หรือเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นห่างไกลซึ่งมีการติดต่อกับภายนอกอย่างจำกัด ที่จะแยกตัวอยู่ต่างหากและใช้ชีวิตอย่างอิสระตามวัฒนธรรมของตน กิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนเหล่านี้ ที่ดิน และดินแดน หรือวิถีชีวิต

[1] นโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของ GCF (มีนาคม พ.ศ. 2561) โปรดดูที่ https://www.greenclimate.fund/document/indigenous-peoples-policy.

ของพวกเขา จะรวมถึงมาตรการที่เหมาะสมในการรับรู้ เคารพ และปกป้องที่ดินและดินแดน สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และวัฒนธรรมของพวกเขา และในการหลีกเลี่ยงการติดต่อกับพวกเขาอันเป็นผลมาจากกิจกรรมนั้นๆ

- เคารพและยอมรับภูมิปัญญาและระบบวิถีการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม รวมถึงวิธีการเป็นเจ้าของและการถ่ายทอดภูมิปัญญา
- เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มชาติพันธุ์ภายในขอบเขตของกิจกรรมโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำ การมีบทบาทนำ และการตัดสินใจ
- รับประกันการเข้าถึงทรัพยากรของโครงการตามความเหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการอย่างครอบคลุม และพิจารณาดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการและลำดับความสำคัญของพวกเขาให้ดีขึ้น เพื่อสนับสนุนความคิดริเริ่มและความพยายามในการลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ
- เคารพระบบการปกครองตนเอง สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสืบสานพัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนอย่างเสรี และสิทธิที่จะมีอิสระหรือปกครองตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในและท้องถิ่น รวมทั้งวิธีการในการจัดหาเงินทุนเพื่อการปกครองตนเองของพวกเขา

นโยบายการคุ้มครองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวกำหนดให้ต้องได้รับฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (FPIC) จากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจได้รับผลกระทบ เพื่อสร้างรูปแบบการให้การสนับสนุนของชุมชนในวงกว้างสำหรับโครงการและวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งรวมถึงการสร้างกรอบการทำงานที่เหมาะสมและครอบคลุมประเด็นด้านเพศภาวะ ภายใต้กรอบการทำงานนี้มีกระบวนการปรึกษาหารือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละขั้นตอนของการเตรียมการและการดำเนินโครงการ และมีการใช้วิธีการปรึกษาหารือที่เหมาะสมกับคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และสภาพท้องถิ่นของพวกเขา และในการออกแบบวิธีการเหล่านี้ มีการให้ความสนใจเป็นพิเศษกับข้อกังวลของสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ เยาวชนและเด็ก และการเข้าถึงโอกาสและผลประโยชน์ด้านการพัฒนาของเพวกเขา นโยบายยังกล่าวถึงการเปิดเผยต่อสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ในลักษณะที่เหมาะสมทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงการประเมินผลกระทบเชิงลบของโครงการที่อาจเกิดขึ้นต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบ ในแต่ละขั้นตอนของการเตรียมการและการดำเนินโครงการ

1.2.2. แนวทาง

เอกสารฉบับนี้ประกอบขึ้นเป็นแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) สำหรับโครงการ “Thai Rice: Strengthening Climate-Smart Rice Farming หรือ Thai Rice” การมีอยู่ของชนเผ่าพื้นเมืองที่ระบุตนเองว่าเป็น

เช่นนั้น (ซึ่งรัฐบาลรับรองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์) ในจังหวัดที่ได้รับคัดเลือกภายในขอบเขตพื้นที่โครงการได้กระตุ้นให้เกิดนโยบายการคุ้มครองชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว

เอกสารฉบับนี้จะใช้คำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" เพื่ออ้างอิงถึงสมาชิกของชุมชนที่ระบุตนเองว่าเป็น "ชนเผ่าพื้นเมือง" หรือสมาชิกของกลุ่มที่มักเรียกกันในประเทศไทยว่าเป็น "ชาวเขา" "คนพื้นเมือง" หรือ "ชาวป่า" กลุ่มชาติพันธุ์มักมีวัฒนธรรม ภาษา และรูปแบบการแต่งกายของตนเอง และมักมีวิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่แตกต่างจากสังคมไทยกระแสหลัก

2. ข้อมูลเส้นฐาน

2.1. กรอบทางกฎหมายว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์

2.1.1. นโยบายระดับชาติว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์

ประเทศไทยยังไม่ได้รับรองการมีอยู่ของ "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในประเทศอย่างเป็นทางการ รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด (พ.ศ. 2560) กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ โดยระบุว่า "รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิต ในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน" ไม่มีการให้คำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ไว้เพิ่มเติม รัฐธรรมนูญยังตระหนักถึงสิทธิของชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ อย่างไรก็ดี ไม่มีกฎหมายย่อยรายฉบับที่จะชี้แนะว่าควรนำแนวคิดดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติได้อย่างไร (Morton & Baird, 2019).

เมื่อปี พ.ศ. 2512 มีการตรากฎหมายฉบับแรกในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและระบุตัวบุคคลที่ไม่ใช่พลเมืองไทย ในการที่จะระบุชุมชนว่าเป็น "ชาวเขา" หรือ "กลุ่มชาติพันธุ์" จำเป็นต้องมีเกณฑ์สองประการ (พื้นที่ลาดเอียงและตำแหน่งเหนือระดับน้ำทะเล) ร้อยละ 35 ของพื้นที่อยู่อาศัยมีความลาดเอียง และต้องอยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางอย่างน้อย 500 เมตร ต่อมาได้มีการจัดทำและบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบหลายฉบับเพื่อระบุตัวบุคคลและคุ้มครองสิทธิของชนกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงเพื่อนำเสนอข้อยกเว้นบางประการจากกฎหมายและกฎระเบียบหลักเพื่อให้การสนับสนุนต่อกลุ่มเหล่านี้ในประเทศไทย

รัฐไทยจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ออกเป็นกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะผู้ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2512 และหลัง พ.ศ. 2512 ผู้ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2512 (มากกว่า 200,000 คน) ได้รับอนุมัติให้มีบัตรประจำตัวเฉพาะ ผู้ที่อพยพเข้ามาหลังปี พ.ศ. 2512 ประมาณ 500,000 คน ถูกปฏิเสธการเป็นพลเมือง ปัจจุบันสีและหมายเลขบัตรประจำตัวยังคงใช้จำแนกบุคคลออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ชนกลุ่มน้อยที่ได้รับอนุญาตให้พำนักในประเทศไทยตามข้อตกลงของรัฐไทยในขณะนั้น ชาวเขาส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มนี้
2. ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้พำนักในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว
3. ผู้ที่ให้การสนับสนุนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ[2]
4. ผู้อพยพเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Office of Foreign Workers Administration, 2015)

คนไทยทุกคนจะได้รับเลขประจำตัวเฉพาะเมื่อเกิด เลขประจำตัวเฉพาะนี้ประกอบด้วยตัวเลข 13 หลัก เช่น 1234567892344 ตัวเลขหลักแรกหมายถึงผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยประเภทต่างๆ (อธิบายเพิ่มเติมด้านล่าง) ตัวเลขหลักที่สองและสามหมายถึงหมายเลขของจังหวัดที่พำนักอาศัยอยู่ ตัวเลขหลักที่สี่และห้าหมายถึงหมายเลขของอำเภอที่พำนักอาศัยอยู่ ตัวเลขหลักที่หกถึงสิบหมายถึงหมายเลขชุดสูติบัตร ตัวเลขหลักที่สิบเอ็ดและสิบสองหมายถึงหมายเลขสูติบัตร และตัวเลขหลักที่สิบสามหมายถึงหมายเลขที่คำนวณออกมาเฉพาะเพื่อยืนยันความถูกต้องของหมายเลขที่เรียงกันทั้ง 13 หลัก

ตัวเลขหลักแรกแบ่งออกเป็น 10 หมายเลขที่มีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

- ‘1’ หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่เกิดในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 เป็นต้นไป และแจ้งการเกิดให้ทางราชการทราบภายใน 15 วันนับจากวันที่เกิด
- ‘2’ หมายถึง ชาวไทยที่เกิดในประเทศไทยและแจ้งเกิดให้ทางราชการทราบภายใน 15 วันนับจากวันที่เกิด
- ‘3’ หมายถึง คนไทยที่ได้รับการจดทะเบียนในระบบข้อมูลทะเบียนราษฎร์ก่อนวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2527
- ‘4’ หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้รับเลขประจำตัว 13 หลัก หลังการสำรวจระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2527
- ‘5’ หมายถึงผู้ที่ตกหล่นจากการสำรวจ
- ‘6’ หมายถึงผู้ที่เข้าเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมายและเป็นผู้พำนักอาศัยชั่วคราวในประเทศไทย
- ‘7’ หมายถึงบุตรของผู้ที่จัดอยู่ในประเภทที่ 6
- ‘8’ หมายถึงผู้ย้ายถิ่นที่ได้รับสัญชาติไทย
- ‘0’ บุคคลไร้รัฐที่ไม่มีข้อมูลใดๆ แสดงว่าเป็นคนไทย และไม่สามารถจัดอยู่ในประเภทอื่นได้
- ‘00’ หมายถึงแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475

---

[2] ในปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยได้ให้ที่พักพิงแก่นักรบต่อต้านคอมมิวนิสต์จากสงครามกลางเมืองในประเทศจีน เพื่อเป็นการตอบแทน พวกเขาได้ให้การสนับสนุนในการป้องกันการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ที่จังหวัดเชียงราย จนถึงทุกวันนี้ชุมชนดังกล่าวก็ยังคงอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้

ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทย เฉพาะบุคคลที่ได้รับเลขประจำตัวหลักแรกเป็นหมายเลข 1-8 เท่านั้นจึงจะมีสิทธิย้ายถิ่นฐานและทำงานได้ทุกที่ในประเทศไทย บุคคลที่มีบัตรประจำตัวขึ้นต้นด้วย “0” หรือ “00” ต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่รัฐก่อนที่จะย้ายถิ่นฐานไปที่อื่นในประเทศไทย ผู้ที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนจะไม่ได้รับอนุญาตให้ย้ายถิ่นฐาน

บุคคลต้องมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์อย่างน้อยสองประการจึงจะได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ได้แก่ (1) มีบัตรประจำตัวประชาชนของไทย และ (2) ที่ดินผืนนั้นต้องจัดอยู่ในประเภทที่ให้กรรมสิทธิ์ถือครองอย่างสมบูรณ์ (“โฉนด” หรือ “น.ส. 4") ชนเผ่าพื้นเมืองเกือบทั้งหมดในประเทศไทยอาศัยอยู่ในพื้นที่หวงห้ามหรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์

โดยเฉพาะในส่วนของนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่มีหลักฐานแสดงถึงการมีอยู่ของนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ภายใต้หน่วยงานของรัฐบาลส่วนกลางและระดับจังหวัด รวมถึงกระทรวงพาณิชย์ (พณ.) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) พันธกิจของทั้งสองกระทรวงมุ่งเน้นไปที่การขยายผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) โดยการขยายการค้า การตลาด และผลิตภัณฑ์ในตลาดมวลชนด้านพืชเศรษฐกิจ รวมถึงการปลูกข้าว แต่ไม่มีพันธกิจหรือโครงการเฉพาะในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติทางการเกษตร กลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองกำลังทำเกษตรกรรมโดยอาศัยประสบการณ์และวิธีการแบบดั้งเดิม

มีการนำกฎระเบียบหลายประการมาใช้ควบคุมการเผาในที่โล่งในจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ โดยเฉพาะในช่วงที่คุณภาพอากาศย่ำแย่ที่สุดระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายนของทุกปี กฎระเบียบเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อตรวจติดตามและลดระดับมลพิษทางอากาศ (PM10 และ PM2.5) และส่งผลดีต่อชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในแง่ของคุณภาพอากาศที่ดีขึ้นซึ่งดีต่อสุขภาพ ในเวลาเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำเกษตรกรรมได้รายงานต้นทุนการทำนาที่สูงขึ้นเนื่องจากไม่สามารถเผาตอซังข้าวได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น เมื่อไม่เผาเศษที่เหลือจากการปลูกข้าว เมล็ดวัชพืชจะยังคงอยู่ในทุ่งนา ส่งผลให้มีความต้องการจัดการวัชพืชมากขึ้น (ซึ่งมักดำเนินการผ่านการใช้สารเคมี) ในช่วงปลายฤดูกาล

2.1.2. กรอบทางกฎหมายระหว่างประเทศ

ประเทศไทยยังได้รับรอง ลงนาม และ/หรือให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญาและอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และสิทธิมนุษยชน (ดูตารางที่ 1 ด้านล่าง) อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 169 ซึ่งออกแบบมาเพื่อปกป้องสิทธิของชนพื้นเมืองและชนเผ่าต่างๆ (ILO 169) มีประเทศจำนวนจำกัดเพียง 24 ประเทศที่ให้การรับรองอนุสัญญาฉบับนี้นับตั้งแต่เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อปี พ.ศ. 2532 ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังไม่ได้ให้พันธสัญญาต่อหลักการของอนุสัญญาดังกล่าวอย่างเป็น

ทางการ (ILO, 2017) ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนและการยอมรับในหลักการที่ระบุไว้ในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP) โดยการลงคะแนนเสียงเห็นชอบ

ตารางที่ 1*: สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยร่วมลงนามและ/หรือให้สัตยาบันที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และสิทธิมนุษยชน*

ชื่อสนธิสัญญา/คำอธิบาย	ชื่อย่อของสนธิสัญญา	วันที่ลงนาม	วันที่ให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ (ก) วันที่สืบสิทธิ (ง)
ความตกลงปารีส	-	22 เมษายน พ.ศ. 2559	21 กันยายน พ.ศ. 2559
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี	CAT		2 ตุลาคม พ.ศ. 2550 (ก)
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	CCPR		29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 (ก)
อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ	CED	9 มกราคม พ.ศ. 2555	
อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ	CEDAW		9 สิงหาคม พ.ศ. 2528 (ก)
อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ	CERD		28 มกราคม พ.ศ. 2546 (ก)
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	CESCR		05 กันยายน พ.ศ. 2542 (ก)
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	CRC		27 มีนาคม พ.ศ. 1992 (ก)

ชื่อสนธิสัญญา/คำอธิบาย	ชื่อย่อของสนธิสัญญา	วันที่ลงนาม	วันที่ให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ (ก) วันที่สืบสิทธิ (ง)
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ	CRC-OP-AC		27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 (ก)
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องการขายเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก	CRC-OP-SC		11 มกราคม พ.ศ. 2549 (ก)
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ	CRPD	30 มีนาคม พ.ศ. 2550	29 กรกฎาคม พ.ศ. 2551
อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	~~CPD~~ CBD		29 มกราคม พ.ศ. 2547
อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	-		17 ตุลาคม พ.ศ. 2546
ความตกลงให้ยกเว้นอากรในการนำเข้าวัสดุเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม	-		17 มิถุนายน พ.ศ. 2493

ที่มา: *OHCHR, 2023; UNFCCC, 2023; UNESCO, 2023.*

2.2. กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

2.2.1. ระดับประเทศ

แผนที่ของกลุ่มภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์แสดงไว้ด้านล่าง ซึ่งเป็นการบ่งชี้ถึงที่ตั้งของกลุ่มชาติพันธุ์เชิงสัมพัทธ์และเป็นแบบคลุมเครือ (Kermel-Torrès) กลุ่มภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากกลุ่มภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ไท ได้แก่

มาเลย์และมอแกนในพื้นที่ภาคใต้ เขมร มอญ เขมรภูเขา และมอญ (กุย) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก และอาข่า ม้ง กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู เย้าในภาคเหนือและภาคตะวันตก

ภาพที่ 2: แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ที่มา: *CeDRASEMI, CNRS-EHESS, CEGET-CNRS, 1985; Le Bar, Hickey, Musgrave, 1964.*

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เก็บรักษาฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้ชื่อที่กลุ่มเรียกตนเองและชื่อที่ต้องการให้ผู้อื่นเรียก โดยมีรายชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ 62 กลุ่ม อย่างไรก็ดี ไม่จำเป็นว่าทุกกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองเสมอไป (Sirindhorn Anthropology Centre, 2023)

ไม่มีรายชื่อที่เป็นทางการของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย และข้อมูลจะแตกต่างกันไปตามแหล่งที่มา ความแตกต่างในการตั้งชื่อทำให้การประเมินมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีก

สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (CIPT) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2557 ประกอบด้วยผู้แทนของกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง อย่างไรก็ดี สมาชิกภาพอาจไม่จำเป็นต้องรวมกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองก็ได้ กลุ่มสมาชิกตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอนในภาคเหนือ (บีซู ดาราอาง ม้ง กะเหรี่ยง ขมุ มลาบรี) และพัทลุง สตูล สงขลา และตรังในภาคใต้ (มานิ มอแกน มอแกลน อูรักลาโว้ย) กับกลุ่มเล็กๆ ในพื้นที่อื่นๆ (ชอง กะเลิง ก่อ (อึมปี้) โซ่-ทะวึง ไทแสก ญัฮกุร) (Thai IP Portal, 2023).

มูลนิธิประสานความร่วมมือของชนเผ่าพื้นเมืองในเอเชีย (AIPP) เป็นองค์กรระดับภูมิภาคที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยขบวนการชนเผ่าพื้นเมือง และผู้เขียนบทความในหัวข้อ “ประเทศไทย” ในรายงานประจำปีชื่อ “โลกของชนเผ่าพื้นเมือง” ของคณะทำงานระหว่างประเทศว่าด้วยประเด็นชนเผ่าพื้นเมือง (IWGIA) โดยมูลนิธิ AIPP ตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองของไทยอาศัยอยู่ในสามภูมิภาคของประเทศเป็นหลัก ได้แก่ ชุมชนชาวประมง และกลุ่มประชากรขนาดเล็กที่เก็บของป่าและล่าสัตว์ในภาคใต้ กลุ่มประชากรขนาดเล็กในที่ราบสูงโคราชทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออก และประชากรที่อาศัยในพื้นที่สูง/พื้นที่ภูเขาหลากหลายกลุ่มทางภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ (Hien et al, 2022) มีกลุ่มชาติพันธุ์ 9 กลุ่มที่ได้รับการยอมรับอย่างชัดแจ้งและทั้งหมดอาศัยอยู่ในภาคเหนือ ได้แก่ ม้ง กะเหรี่ยง ลีซู เมี่ยน อาข่า ลาหู่ ลัวะ ทิน และขมุ (Berger et al, 2023).

<u>ภาคเหนือและภาคตะวันตก</u>

ตามที่บันทึกไว้โดยศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ สังกัดกรมอนามัย (HHDC, 2023) มีกลุ่มชาติพันธุ์ 12 กลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง รวมจำนวน 1.15 ล้านคน ซึ่งอาศัยอยู่ใน 20 จังหวัดทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ (เรียงตามจำนวนประชากรจากมากไปน้อย) กะเหรี่ยง ม้ง ลาหู่ อาข่า ลัวะ (ละว้า) เย้า (เมี่ยน) ลีซู จีนฮ่อ ขมุ ปลัง มลาบรี คะฉิ่น และอื่นๆ

ส่วนหนึ่งของประชากรกลุ่มนี้ย้ายมาจากจีนตอนใต้ในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมาเพื่อมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยปัจจุบัน ซึ่งโดยทั่วไปมีความเชื่อมโยงกับเส้นทางอพยพหลักสองเส้นทาง ได้แก่ (ก) จีนผ่านไปทางเมียนมาร์เพื่อมายังประเทศไทยสำหรับชาวอาข่าและชาวลีซู และ (ข) จีนผ่านไปทางลาวเพื่อมายังประเทศไทยสำหรับชาวม้งและชาวเย้า อย่างไรก็ดี ชาวกะเหรี่ยงมีถิ่นที่อยู่เดิมทางภาคตะวันตกของประเทศไทยหรือตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ สมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์บางส่วนยังไม่ได้รับบัตรประจำตัวประชาชนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคนรุ่นสูงอายุ (Apidechkul et al, 2016a) และสมาชิกจำนวนมากยังใช้ชีวิตอยู่ภายใต้เส้นความยากจนของประเทศ บุคคลจำนวนมากที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปยังไม่สามารถพูดภาษาไทยได้คล่อง (Apidechkul et al, 2016b) คนส่วนใหญ่ใช้วิธีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม โดยทั่วไปสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองมักด้อย

โอกาสกว่าประชากรชาวไทยในการเข้าถึงการศึกษา บริการทางการเงิน และเทคโนโลยี (Baird, Leepreecha & Yangcheepsutjarit, 2017) เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่ภูเขาและพื้นที่ชายแดน รวมถึงสถานะที่มักไม่มั่นคง/ขาดสัญชาติไทย สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองมักเผชิญกับความยากลำบากในการเข้าถึงบริการสาธารณะ รวมถึงกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเอง

<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก</u>

ไม่มีข้อมูลจำนวนประชากรที่เห็นตรงกันสำหรับกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกของประเทศไทย (Berger et al, 2023)

กลุ่มภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์เขมรและมอญในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออกของไทยคาดว่ามีจำนวนประมาณ 1.2 ถึง 1.4 ล้านคน สมาชิกกลุ่มภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์เขมรที่ก่อตั้งมายาวนานดูเหมือนจะไม่ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติหรืออุปสรรคมากมายในสังคมไทย หลายคนมีธุรกิจขนาดเล็กหรือเป็นชาวนาที่ประสบความสำเร็จ ชาวมอญเป็นกลุ่มที่อยู่กระจัดกระจายซึ่งถูกซึมซับเข้าสู่สังคมไทยเป็นส่วนใหญ่ ข้อบ่งชี้ประการหนึ่งคือมีคนหนุ่มสาวจำนวนน้อยมากที่ยังคงพูดภาษามอญในทุกวันนี้ ชาวมอญมีความคล้ายคลึงกับคนชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ของไทยในหลายๆ ด้านจนแยกไม่ออก และไม่รู้สึกว่าตนเองตกเป็นเป้าของการเลือกปฏิบัติ (World Directory of Minorities and Indigenous Peoples, 2018)

นอกจากนี้ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรภูเขา (กุย) ได้รับการยอมรับว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ในที่ราบสูงโคราช และประมาณการว่ามีจำนวนมากถึง 400,000 คน ชาวกุยส่วนใหญ่ได้ผสมผสานเข้ากับสังคมไทยและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร (ในขณะที่ในกัมพูชาและลาว ชาวกุยมักจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านห่างไกลที่ตั้งอยู่แยกต่างหาก และไม่ผสมผสานเข้ากับสังคมกระแสหลัก) (Academic Accelerator, 2023) ด้วยเหตุนี้ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร มอญ และกุยจึงไม่ถือว่าเป็นกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในเอกสารนี้

<u>ภาคใต้</u>

ในภาคใต้ของไทย มีผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากชาวเล (ชุมชนชาวประมง) ประมาณ 12,000 คน (Hien et al, 2022)

2.2.2 การมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่โครงการ

มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (IPF) เป็นผู้บำรุงรักษาแอปพลิเคชันเกี่ยวกับอธิปไตยของข้อมูลชนเผ่าพื้นเมือง (Indigenous Peoples Data Sovereignty: IDS) ซึ่งดึงข้อมูลการสำรวจสำมะโนประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียนของกระทรวงมหาดไทย ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า บุคคลจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไปนี้ (บางคนอาจระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองและบางคนอาจไม่ได้ระบุเช่นนั้น) ลงทะเบียนในจังหวัดที่ได้รับคัดเลือกที่เกี่ยวข้องกับโครงการ Thai Rice (Indigenous Peoples' Foundation for Education and Environment, 2018) โปรดดูขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของโครงการ Thai Rice ในภาพที่ 1

ตารางที่ 2: จำนวนบุคคลที่รายงานตัวว่าเป็นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ใน 21 จังหวัดภายใต้โครงการ Thai Rice จำแนกตามจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดที่ได้รับคัดเลือก (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่โครงการ)	จำนวนประชากร	กลุ่มชาติพันธุ์
ภาคเหนือ		
เชียงใหม่	317,475	กะเหรี่ยง ลาหู่ ม้ง ลีซู อาข่า ไทใหญ่ ลัวะ ดาราอาง ปลัง เย้า (เมี่ยน) ไทลื้อ คะฉิ่น
เชียงราย	290,265	อาข่า ลาหู่ ม้ง เย้า (เมี่ยน) ลีซู กะเหรี่ยง ไทใหญ่ ลัวะ ไทลื้อ ขมุ บีซู ไทหย่า ไทพวน
ภาคกลาง		
อุทัยธานี	10,434	กะเหรี่ยง ลัวะ ขมุ
กำแพงเพชร	16,231	เย้า (เมี่ยน) กะเหรี่ยง ม้ง ลาหู่ ลีซู ลัวะ
พิษณุโลก	8,755	ม้ง
สุพรรณบุรี	8,034	กะเหรี่ยง ลัวะ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
สุรินทร์	9,034	กุย
นครราชสีมา	960	เนียะกุร
อุบลราชธานี	669	บรู

กลุ่มบุคคลข้างต้นจะได้รับการจัดวางตำแหน่งที่ตั้งในแผนที่อย่างคร่าวๆ ดังแสดงในภาพที่ 3 **ด้านล่าง**

ภาพที่ 3: แผนที่แสดงที่ตั้งโดยสังเขปของหมู่บ้านที่มีสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์

หมายเหตุ: หมู่บ้านต่างๆ จะแสดงเป็นวงกลมสีเทาในแผนที่

ที่มา: มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม, พ.ศ. 2561

ที่มา: นโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (มีนาคม พ.ศ. 2561)

กล่องข้อความที่ 2 – ลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ (ชนเผ่าพื้นเมือง)

กลุ่มต่างๆ ควรมีลักษณะเฉพาะที่ระบุไว้ในนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว ที่เข้าเกณฑ์พิจารณาว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (ชนเผ่าพื้นเมือง)

- การระบุตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรมพื้นเมืองที่โดดเด่น และอัตลักษณ์ดังกล่าวได้รับการยอมรับจากผู้อื่น
- ความผูกพันร่วมกันต่อแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ ดินแดนของบรรพบุรุษ หรือพื้นที่การใช้ประโยชน์หรือประกอบอาชีพตามฤดูกาล รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งที่อยู่อาศัยและดินแดนเหล่านี้
- ระบบวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองตามจารีตประเพณีที่แตกต่างหรือแยกออกจากระบบของสังคมหรือวัฒนธรรมกระแสหลัก และ
- ภาษาหรือภาษาถิ่นที่แตกต่าง มักจะแตกต่างจากภาษาราชการหรือภาษาของประเทศหรือภูมิภาคที่พวกเขาอาศัยอยู่ ซึ่งรวมถึงภาษาหรือภาษาถิ่นที่เคยมีอยู่แต่ไม่มีอยู่แล้วในขณะนี้สืบเนื่องจากผลกระทบที่ทำให้ชุมชนหรือกลุ่มมีความยากลำบากที่จะรักษาภาษาหรือภาษาถิ่นที่แตกต่างนั้นไว้ได้

เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลที่ให้ไว้ในข้อ 2.2.1 ทีมผู้จัดทำเอกสารฉบับนี้มีข้อค้นพบจาก 21 จังหวัดที่รวมอยู่ภายใต้โครงการ Thai Rice ดังนี้

- ภาคเหนือ: แหล่งข้อมูลที่มีชื่อเสียงทั้งหมด (เช่น AIPP, CIPT, IPF, การสำรวจสำมะโนประชากร และอื่นๆ) ดูเหมือนจะยืนยันว่ามีสัดส่วนที่เด่นชัดของประชากรในสองจังหวัดทางภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย และเชียงใหม่ที่จัดว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ตามข้อมูลของทางการ และเป็นที่รู้กันว่าประชากรเหล่านี้ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามที่ระบุไว้ในกล่องข้อความที่ 2
- ภาคกลาง: แหล่งข้อมูลที่มีชื่อเสียง (เช่น AIPP, CIPT) ดูเหมือนจะไม่ได้ระบุถึงการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในภาคกลาง ข้อมูลการสำรวจสำมะโนประชากรและมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (IPF) แสดงให้เห็นว่าสมาชิกที่ระบุตนเองกับกลุ่มกว้างๆ เหล่านี้มีจำนวนน้อยและมี

การกระจายตัวสูง สมาชิกที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวอาจไม่มีลักษณะเฉพาะตามที่ระบุไว้ในกล่องข้อความที่ 1 (เช่น พวกเขาได้ผสมผสานเข้าสู่สังคมไทยกระแสหลักมากขึ้น)

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: แหล่งข้อมูลที่มีชื่อเสียง (เช่น AIPP, CIPT, IPF, การสำรวจสำมะโนประชากร และอื่นๆ) ดูเหมือนจะยืนยันว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เช่น กุย) ไม่ถือว่าเป็นกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (เช่น พวกเขาได้ผสมผสานเข้าสู่สังคมไทยกระแสหลัก) พวกเขาไม่มีลักษณะเฉพาะตามที่ระบุไว้ในกล่องข้อความที่ 2

ด้วยเหตุนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงรายจะเป็นจุดมุ่งเน้นของแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) ฉบับปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือดูเหมือนจะไม่มีลักษณะเฉพาะที่ระบุไว้ในนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียวที่เข้าเกณฑ์พิจารณาว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ดังนั้นจึงไม่ใช่จุดมุ่งเน้นของแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ฉบับปัจจุบัน อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ GIZ ยืนยันว่าพื้นที่โครงการที่สรุปสุดท้ายแล้วอยู่ใกล้กับกลุ่มชาติพันธุ์ โครงการจะตรวจสอบให้มั่นใจว่ากลุ่มที่เกี่ยวข้องจะได้รับข้อมูล การปรึกษาหารือ และโอกาสที่เพียงพอและถูกต้องตามกฎหมายอย่างเต็มที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างแข็งขัน

สิ่งสำคัญที่ควรตั้งข้อสังเกตคือพื้นที่เป้าหมายของโครงการในการดำเนินกิจกรรมในทั้ง 21 จังหวัดคือพื้นที่ปลูกข้าวที่ราบลุ่ม ไม่ใช่พื้นที่ภูเขาสูง (ทางภาคเหนือ) ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองอาศัยอยู่ (อาข่า ม้ง กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู ปลัง เย้า)

เชียงรายและเชียงใหม่เป็นจังหวัดทางตอนเหนือสุดของประเทศไทย ทั้งสองจังหวัดมีพรมแดนติดกับประเทศเมียนมาร์ พรมแดนระหว่างเชียงรายและเมียนมาร์มีความยาว 310 กม. และพรมแดนระหว่างเชียงใหม่และเมียนมาร์ยาว 277 กม. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญของทั้งสองจังหวัดคือเป็นที่ราบสูง

รัฐบาลไทยนับจำนวนสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านระบบการสำรวจสำมะโนประชากร ในจังหวัดเชียงรายมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจำนวน *9* กลุ่ม รวมจำนวนประชากร *211,752* คน (เป็นผู้หญิง *106,130* คน) ประกอบด้วย *42,405* ครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ใน *711* หมู่บ้าน กลุ่มชาติพันธุ์หลักแสดงใน

ตารางที่ ***3:*** กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 3: กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย

กลุ่ม	ขนาดของกลุ่ม	จำนวนผู้หญิง	จำนวนหมู่บ้าน

อาข่า	73,810	37,421	245
ลาหู่	52,309	26,063	217
ม้ง	31,963	15,964	59
เย้า	14,430	7,284	56
กะเหรี่ยง	7,564	3,679	31
ลีซู	6,971	3,502	35

ที่มา: *Department of Health* (กรมอนามัย)*, 2019a*

เชียงใหม่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจำนวน 10 กลุ่ม รวมจำนวนประชากร 269,182 คน ประกอบด้วย 61,422 ครอบครัว ซึ่งอาศัยอยู่ใน 986 หมู่บ้าน กลุ่มชาติพันธุ์หลักแสดงในตารางที่ 4:

ตารางที่ 4: กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่ม	ขนาดของกลุ่ม	จำนวนผู้หญิง	จำนวนหมู่บ้าน
กะเหรี่ยง	146,635	72,705	623
ลาหู่	46,390	23,450	172
ม้ง	26,964	13,875	47
ลีซู	20,178	10,185	73
อาข่า	10,349	5,245	43
เย้า	1,149	582	4
ปลัง	4,523	2,446	10

ที่มา: *Department of Health* (กรมอนามัย)*, 2019b*

จากการประเมินในปัจจุบัน กลุ่มเหล่านี้มีลักษณะเฉพาะที่ระบุไว้ในนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว ที่เข้าเกณฑ์พิจารณาว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (ชนเผ่าพื้นเมือง) ดังนี้

- การระบุตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรมพื้นเมืองที่โดดเด่น และอัตลักษณ์ดังกล่าวได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

- ความผูกพันร่วมกันต่อแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ ดินแดนของบรรพบุรุษ หรือพื้นที่การใช้ประโยชน์หรือประกอบอาชีพตามฤดูกาล รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งที่อยู่อาศัยและดินแดนเหล่านี้
- ระบบวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองตามจารีตประเพณีที่แตกต่างหรือแยกออกจากระบบของสังคมหรือวัฒนธรรมกระแสหลัก และ
- ภาษาหรือภาษาถิ่นที่แตกต่าง มักจะแตกต่างจากภาษาราชการหรือภาษาของประเทศหรือภูมิภาคที่พวกเขาอาศัยอยู่ ซึ่งรวมถึงภาษาหรือภาษาถิ่นที่เคยมีอยู่แต่ไม่มีอยู่แล้วในขณะนี้สืบเนื่องจากผลกระทบที่ทำให้ชุมชนหรือกลุ่มมีความยากลำบากที่จะรักษาภาษาหรือภาษาถิ่นที่แตกต่างนั้นไว้ได้

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ฉบับนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการจะได้รับข้อมูล การปรึกษาหารือ และโอกาสที่เพียงพอและถูกต้องตามกฎหมายอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เพื่อที่โครงการจะได้รับความยินยอมจากพวกเขาในการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการออกแบบโครงการ จัดทำข้อตกลงในการดำเนินโครงการ และดำเนินโครงการ รวมทั้งในการปิดตัวโครงการด้วย คล้ายกับแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ฉบับนี้จัดทำแผนภาคปฏิบัติเพื่อจัดการผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งเชื่อมโยงกับกิจกรรมของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ต้องรับประกันว่าสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการคุ้มครอง และพวกเขาจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการในลักษณะที่เหมาะสมทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังรับประกันว่าจะมีการปรึกษาหารือที่มีความหมายและครอบคลุม และกลุ่มชาติพันธุ์จะมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันตลอดวงจรชีวิตของโครงการ แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์จะช่วยเสริมและดำเนินการไปควบคู่ไปกับแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) และแผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (Gender Action Plan: GAP)

ความยากจน

ในปี พ.ศ. 2564 ธนาคารโลกรายงานว่า คนไทยร้อยละ 12.2 อยู่ภายใต้เส้นความยากจนของประเทศ ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 2,762 บาท (79 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ) ต่อคนต่อเดือน นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2564, Apidechkul et al (2021) รายงานว่า ร้อยละ 71.2 ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงรายมีรายได้ต่อปีน้อยกว่า 50,000 บาท (1,428 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ) และร้อยละ 20.6 มีรายได้ 50,001-100,000 บาท ส่งผลให้ประมาณร้อยละ 80 ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในสองจังหวัดทางภาคเหนืออยู่ภายใต้เส้นความยากจนของประเทศไทย (Belghith, 2023) กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมหรือเกษตรยังชีพ อัตราความยากจนที่สูงใน

กลุ่มชาติพันธุ์มักเกี่ยวข้องกับการไม่มีใบรับรองวุฒิการศึกษา การขาดทักษะการใช้ภาษาไทย และการขาดคุณสมบัติตามข้อกำหนดของทางราชการบางประการ (บัตรประจำตัวประชาชนและสัญชาติ) ทำให้ไม่สามารถได้งานทำที่มีรายได้สูงกว่า

การไม่ได้รับการศึกษา

ในบรรดาสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ศึกษาวิจัยที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่เคยเข้าเรียนในระบบโรงเรียนของไทย (Juntip, 2021) เนื่องจากขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษา จึงทำให้สมาชิกจำนวนมากไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ โดยเฉพาะในคนรุ่นสูงอายุ สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และขั้นตอนเฉพาะในการเข้าถึงทรัพยากร โดยการไม่ได้รับการศึกษาทำให้ความไม่เท่าเทียมกลายเป็นเรื่องปกติ ใบรับรองการศึกษายังเป็นหนึ่งในข้อกำหนดที่สำคัญในการได้งานที่ได้รับค่าตอบแทนดี (ซึ่งต้องใช้แรงงานที่มีทักษะ) ในหมู่คนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีผู้หญิงได้เข้าเรียนในโรงเรียนน้อยกว่าผู้ชาย อย่างไรก็ดี เด็กหญิงและเด็กชายที่เข้าเรียนในโรงเรียนในหมู่คนรุ่นปัจจุบันมีอัตราส่วนที่เท่ากัน แม้กระนั้นเศรษฐกิจของครอบครัวและการรับรู้ของพ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนบุตรหลานให้เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมปลายและระดับมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปแล้วสมาชิกกลุ่มลีซู เย้า และม้งจะให้การสนับสนุนบุตรหลานของตนในการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่ามากเมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกกลุ่มอาข่าและลาหู่ (มีการปรึกษาหารือระหว่างการศึกษาวิจัยนี้)

อุปสรรคด้านภาษา

ภาษาที่เป็นทางการและเป็นภาษาราชการในประเทศไทยคือภาษาไทย ข้อความสำคัญทั้งหมดที่รัฐบาลไทยและเจ้าหน้าที่เผยแพร่โดยทั่วไปจะเป็นภาษาไทย ทักษะการสื่อสารภาษาไทย รวมถึงการอ่านและการเขียนเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นไปได้ทั้งหมดเพื่อการพัฒนา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ที่สูงอายุมีทักษะในการใช้ภาษาไทยจำกัด (Apidechkul et al, 2016b) มีการสังเกตเห็นผลกระทบด้านลบอย่างชัดเจนหลายประการในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลทางการแพทย์ในหมู่สมาชิกของชุมชนดังกล่าว การตีตราบางประการมักได้รับการอธิบายในบริบทของอุปสรรคด้านภาษา (Mulikaburt et al, 2022)

ความมั่นคงทางอาหารและน้ำดื่มสะอาด

การเข้าถึงอาหาร (เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป้าหมายที่ 2) และน้ำดื่มสะอาด (SDG เป้าหมายที่ 6) เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและได้รับการระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นตัวชี้วัดสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ของสหประชาชาติ จากการปรึกษาหารือระหว่างการศึกษาวิจัยนี้ สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่อาจประสบปัญหาในการหาอาหารให้สมาชิกในครอบครัวในช่วงฤดูแล้งหรือช่วงที่มีภาวะน้ำแล้ง ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับการขาดสถานที่จัดเก็บที่เพียงพอหรือการขาดแนวปฏิบัติในการเก็บรักษาอาหารในช่วงฤดูแล้ง หรือ

การขาดผลผลิตพืชผลที่เพียงพอจากการเกษตรยังชีพ ปัญหานี้อาจรุนแรงเป็นพิเศษสำหรับบุคคลที่ไม่ได้ถือบัตรประจำตัวประชาชนไทยหรือไม่มีบัตรประจำตัว เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่รัฐไทยจัดให้ หรือไม่สามารถเข้าถึงการจ้างงานอย่างเป็นทางการเพื่อเป็นแหล่งรายได้ทางเลือกนอกเหนือจากการทำเกษตรกรรมแบบยังชีพ ปริมาณผืนป่าปกคลุมที่ลดลงในภาคเหนือของประเทศไทยยังทำให้ปัญหานี้รุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากตามแบบแผนที่เป็นมา ชุมชนบางแห่งต้องอาศัยการหาอาหารในพื้นที่ป่าหากไม่มีแหล่งอาหารอื่น ชาวบ้านหลายคนที่ได้รับการปรึกษาหารือระหว่างการศึกษาวิจัยครั้งนี้กล่าวว่า ช่วงปี พ.ศ. 2564-2565 เป็นช่วงที่มีความไม่มั่นคงทางอาหารเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเกิดภัยแล้งอย่างรุนแรง

ในส่วนของน้ำดื่มประจำวันนั้น สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์มักจะใช้น้ำจากแม่น้ำใกล้กับหมู่บ้านของตน โดยปกติแล้วหมู่บ้านและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ การศึกษาที่ดำเนินการในหมู่บ้านชาติพันธุ์กว่า 60 แห่งพบว่า น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคทั้งหมดไม่เป็นไปตามมาตรฐานน้ำดื่มขององค์การอนามัยโลก (WHO) ตัวอย่างที่วิเคราะห์เกือบทั้งหมดตรวจพบว่ามีเชื้อแบคทีเรียเอสเชอริเชีย โคไล (E. Coli) (Sudsandee et al, 2021) ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มที่ได้รับการปรึกษาหารือประกาศว่า พวกเขาซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด แต่ยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพของน้ำดังกล่าว เนื่องจากขาดการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอโดยหน่วยงานด้านสาธารณสุข การเข้าถึงน้ำ โดยเฉพาะน้ำดื่ม ยังคงได้รับการกล่าวถึงโดยทั่วไปว่าเป็นความท้าทายทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน ในฤดูแล้งปริมาณน้ำที่มีอยู่เป็นปัญหาหลัก ในขณะที่ในฤดูฝนความสะอาดของน้ำเป็นปัญหาหลัก

ผลที่ตามมาโดยไม่ตั้งใจของกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร: ตัวอย่าง

ในระหว่างการปรึกษาหารือที่ดำเนินการสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มักมีการกล่าวถึงตัวอย่างของผลที่ตามมาโดยไม่ตั้งใจที่เกิดจากการปลูกต้นยางพารา โดยเมื่อปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้ส่งเสริมการปลูกยางพาราให้กับกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มในภาคเหนือของประเทศไทย ในขณะนั้นมีความต้องการยางธรรมชาติในระดับสูงและประเทศก็พยายามเพิ่มการผลิตยางพารา มีการแนะนำการปลูกต้นยางพาราในพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ด้วย ในช่วงหลายปีหลังการปลูก ชาวบ้านสังเกตว่าแหล่งน้ำตามธรรมชาติในหมู่บ้านหายไปหรือมีปริมาณลดลง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ชาวบ้านเชื่อมโยงพัฒนาการดังกล่าวเข้ากับการนำต้นยางพารามาปลูกในพื้นที่ท้องถิ่น จนถึงขณะนี้ยังไม่มีการตอบสนองหรือการชดเชยเป็นการเฉพาะให้กับชาวบ้านที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้ชาวบ้านอาจระแวดระวังต่อแนวคิดใหม่หรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาแนะนำ

สภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่

หมู่บ้านชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขา หรือในป่าหวงห้าม หรือพื้นที่อนุรักษ์ รวมถึงในอุทยานแห่งชาติ ในหลายกรณี หมู่บ้านชาติพันธุ์เหล่านี้อาจมีอยู่ก่อนที่จะมีการจัดตั้งพื้นที่อนุรักษ์ดังกล่าว เป็นที่ทราบกันว่าในหลายพื้นที่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.) อส. ได้จัดทำแผนที่ร่วมกับชุมชน

ท้องถิ่นเพื่อแสดงขอบเขตของแปลงที่ดินที่ถือครองเป็นเจ้าของตามตามจารีตประเพณี อส. สนับสนุนให้ชุมชนใช้แปลงที่ดินบนแผนที่ดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเกษตร และชุมชนตกลงที่จะไม่ตัดไม้ทำลายป่าในที่ดินเพิ่มเติม

นอกจากนี้ สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ไม่ได้ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างเป็นทางการในที่ดินที่พวกเขาอาศัยอยู่หรือทำเกษตรกรรม เป็นที่น่าสังเกตว่าจำเป็นต้องมีสัญชาติไทยอย่างเป็นทางการจึงจะสามารถเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในหลายชุมชน ความเป็นเจ้าของตามประเพณีและสิทธิในที่ดินตามจารีตประเพณีเป็นที่ยอมรับภายในชุมชน และการโอนหรือการขายที่ดินผ่านข้อตกลงตามจารีตประเพณีถือเป็นเรื่องปกติ

อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ภูเขาทางตอนเหนือกำลังเผชิญคือความยากลำบากในการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม โดยมีการกล่าวถึงเหตุผลหลักสองประการ ได้แก่

- ตามกฎหมายและกฎระเบียบระดับชาติเพื่อปกป้องพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่ที่กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่เป็นพื้นที่คุ้มครองหรือป่าอนุรักษ์ เงื่อนไขในการพัฒนาชลประทานในประเทศไทยคือที่ดินต้องไม่อยู่ในเขตหวงห้ามหรือเป็นส่วนหนึ่งของป่าคุ้มครอง
- เนื่องด้วยภูมิศาสตร์อันเป็นภูเขาหรือเนินเขาซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบชลประทานเพื่อส่งน้ำสำหรับทำกิจวัตรประจำวันและเกษตรกรรมจึงไม่สามารถทำได้ในเชิงกายภาพ

นอกจากนี้ ภูมิประเทศที่มีความลาดเอียงยังทำให้การใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเก็บเกี่ยวข้าวมีความซับซ้อนยุ่งยาก ฟางข้าวจึงมักถูกกำจัดด้วยการเผาซึ่งไม่ต้องใช้เครื่องจักร

การรับรู้และการตีตราของสาธารณชนโดยสังคมไทยกระแสหลัก

สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการปรึกษาหารือได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการรับรู้ของสังคมไทยกระแสหลักที่มีต่อพวกเขา และการตีตราและอคติที่มีอยู่ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ตัวอย่างที่อ้างถึงโดยทั่วไป รวมถึงการกล่าวหา (ทางประวัติศาสตร์) ว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มในภาคเหนือของประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดข้ามพรมแดนหรือการเติบโตของฝิ่น ในบางกรณี สมาชิกของสังคมไทยกระแสหลักเชื่อมโยงกลุ่มชาติพันธุ์กับมลพิษทางอากาศและหมอกควันจากการเผาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

นโยบายการควบคุมการเผาในที่โล่งทั่วทุกแห่งและการนำไปปฏิบัติ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 รัฐบาลไทยอนุมัติกฎหมายใหม่เพื่อควบคุม (จำกัด) การเผาในที่โล่งในช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายนของทุกปีใน 9 จังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ (Pollution Control Department (กรมควบคุมมลพิษ), 2017) การควบคุมการเผาในที่โล่งในพื้นที่เหล่านี้รวมถึงหมู่บ้านชาติพันธุ์ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ดี แม้ว่าการดำเนินการตามกฎหมายใหม่จะได้รับการยอมรับ

อย่างกว้างขวาง แต่กลุ่มชาติพันธุ์รับรู้ประเด็นนี้ในเชิงลบในหลายแง่มุม ชาวบ้านกล่าวว่าการเผาในที่โล่งปฏิบัติได้ดีที่สุดในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน (ในแง่ของประสิทธิผลในการกำจัดเศษตอซังทางการเกษตรและการป้องกันการเจริญเติบโตของวัชพืช) ผลที่ตามมาคือชาวบ้านต้องใช้เงินมากขึ้นในการซื้อสารเคมีเพื่อกำจัดวัชพืชออกจากไร่นาของตน ยิ่งไปกว่านั้น จากประสบการณ์ชาวบ้านรับรู้ว่าพืชผลเจริญเติบโตได้ดีกว่าบนพื้นที่ที่ถูกเผาและมีปัญหาเรื่องโรคน้อยกว่าบนพื้นที่ที่ไม่มีการเผา การแก้ปัญหาโดยวิธีควบคุมการเผาในที่โล่งทั่วทุกแห่งโดยใช้กฎหมายขัดต่อวิถีชีวิตและสร้างความเสียหายให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในเชิงเศรษฐกิจ

พืชที่ไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือพืชพื้นเมือง

พืชหลักของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพืชพื้นเมืองที่แทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยตามกาลเวลา สิ่งของหลายอย่างเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันและการปฏิบัติทางศาสนา ข้าวและข้าวโพดเป็นพืชหลัก “อีโต” เป็นชื่อของข้าวพันธุ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองชื่นชอบมากที่สุด ข้าวอีโตปลูกในนาข้าวเปียกและนาข้าวแห้ง กว่าร้อยละ 80 ของคนกลุ่มชาติพันธุ์ทำนาข้าวแห้งเนื่องจากลักษณะเฉพาะของภูมิประเทศที่เป็นภูเขา กลุ่มชาติพันธุ์ก็ปลูกข้าวเหนียวเช่นกัน โดยข้าวเหนียวใช้สำหรับทำอาหารในช่วงพิธีเฉลิมฉลองปีใหม่และพิธีกรรมทางศาสนาด้วย ชาวเย้า กะเหรี่ยง และลีซูบางคนทำนาข้าวเปียก ชาวอาข่าบางครอบครัวยังทำนาข้าวเปียกบนที่ดินของคนอื่นด้วย จากนั้นผลผลิตจะแบ่งออกเป็นสี่ส่วน ส่วนหนึ่งสำหรับเจ้าของที่ดิน และสามส่วนสำหรับเกษตรกร โดยสรุป การทำนาแบบเปียกไม่ใช่วิธีปฏิบัติโดยทั่วไปสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ วัตถุประสงค์หลักของการทำนาข้าวคือการบริโภคในครัวเรือน ไม่ใช่เพื่อจำหน่าย บางครอบครัวปลูกข้าวหนึ่งปีเพื่อผลิตข้าวให้ครอบครัวบริโภคได้นานกว่าหนึ่งปี แม้ว่านาข้าวจะประกอบด้วยพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็ก แต่ต้องใช้แรงงานคนจำนวนมากในการทำกิจกรรมการเกษตรให้สำเร็จ เนื่องจากไม่มีทางเลือกที่ดีกว่าหรือไม่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม ชาวบ้านบางส่วนใช้เกลือเจือจางในน้ำเพื่อกำจัดวัชพืชแทนสารเคมีเพื่อลดต้นทุน แต่ถังสเปรย์ที่ใช้ได้รับความเสียหายอย่างรวดเร็ว

กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองคุ้นเคยกับการปลูกข้าวโพด ข้าวโพดเป็นพืชเศรษฐกิจทำเงินที่สำคัญสำหรับคนกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก โดยปกติ พื้นที่ที่ใช้ปลูกข้าวโพดมีขนาด 4 ถึง 5 เท่าของพื้นที่ที่ใช้ปลูกข้าว ข้าวโพดมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ข้าวโพดหวานสำหรับมนุษย์บริโภค และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวานต้องการน้ำปริมาณมากและการดูแลอย่างขยันขันแข็งตลอดวงจรชีวิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต้องการการดูแลน้อยกว่าแต่มีระยะเวลาการเพาะปลูกนานกว่า

พืชชนิดอื่นๆ ที่คนกลุ่มชาติพันธุ์เพาะปลูก ได้แก่ ถั่ว มะเขือเทศ ขิง พริก เป็นต้น หลังจากปลูกข้าวแล้ว ถั่วชนิดต่างๆ (ถั่วเหลือง ถั่วแดง และถั่วดำ) จะปลูกบนพื้นที่เดียวกันก่อนปลูกข้าวในฤดูกาลต่อไป ชาวบ้านบอกว่าวิธีการนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการรักษาคุณภาพดินสำหรับการทำนาต่อเนื่องบนที่ดินปัจจุบันที่พวกเขาสามารถเพาะปลูกได้

ที่ดินที่ไม่มีเอกสารหรือไม่มีใบอนุญาต

ปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์เกือบทั้งหมดอาศัยอยู่ในพื้นที่ภูเขา (พื้นที่หวงห้ามหรือป่าไม้ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบของไทย) ซึ่งไม่สามารถถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ ดังนั้นจึงไม่สามารถขายและซื้อที่ดินอย่างเป็นทางการเพื่อถือครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลได้อย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำที่ดินไปเป็นหลักประกันเพื่อการกู้ยืมจากสถาบันการเงินได้ อย่างไรก็ดี ได้มีการซื้อขายที่ดินอย่างไม่เป็นทางการในหมู่ชาวบ้าน ไม่มีข้อกำหนดด้านหลักฐานที่เป็นทางการและแนวปฏิบัตินี้เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้เกษตรกรกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดยังจดทะเบียนที่ดินของตนในระบบของรัฐอีกด้วย ผู้ที่มีบัตรประจำตัวประชาชนไทยที่จดทะเบียนที่ดินสามารถรับเงินช่วยเหลือจากภาครัฐในกรณีเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ อัตราค่าชดเชยคิดเป็นไร่ละ 1,000 บาท ถึงกระนั้นยังคงมีกรณีที่ประชาชนมากกว่าร้อยละ 30 ในบางหมู่บ้านที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แม้จะอยู่ภายใต้รูปแบบการเป็นเจ้าของที่ดินอย่างไม่เป็นทางการที่ชุมชนยอมรับ พวกเขาต้องใช้เงินเพื่อใช้ที่ดินของคนอื่นทำการเกษตร ประมาณการว่าต้นทุนการปลูกข้าวอยู่ที่ไร่ละ 2,000-3,000 บาท ซึ่งครอบคลุมค่าสารเคมีและปุ๋ย

สภาพทางภูมิศาสตร์พิเศษซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีอย่างจำกัด

ด้วยลักษณะเฉพาะของภูมิประเทศ (ทางลาดชัน) ความยากในการคมนาคมขนส่งจึงเป็นลักษณะทั่วไปในพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ เทคโนโลยีที่มีอยู่และมีประสิทธิภาพในพื้นที่ราบลุ่มของประเทศไทยอาจไม่สามารถใช้งานได้ในพื้นที่ราบสูงที่ลาดเอียง ตัวอย่างเช่น ในไร่ข้าวโพดและนาข้าวในพื้นที่ราบลุ่ม ผู้คนใช้รถแทรกเตอร์ เครื่องเก็บเกี่ยว และเทคโนโลยีในการฉีดพ่นสารเคมีหรือปุ๋ยในไร่นาของตน แต่เทคโนโลยีดังกล่าวไม่สามารถใช้ได้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากๆ ซึ่งกระบวนการทำการเกษตรทั้งหมดต้องใช้แรงงานมนุษย์ ในพื้นที่ทำไร่นาซึ่งแต่ละครอบครัวมีอยู่เป็นจำนวนไม่กี่ไร่ คนในหมู่บ้านใช้วิธีการช่วยเหลือกัน (เกื้อกูลกัน) เรียกว่า “เอามื้อ” หมายความว่าผู้คนจำนวนมากจะทำงานบนที่ดินของเจ้าของคนเดียวในวันแรกเพื่อทำการเกษตรให้เสร็จสิ้น จากนั้นจึงย้ายไปยังที่ดินของเจ้าของคนที่สองในวันที่สอง เป็นต้น การทำนาไม่ได้เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และยังเพิ่มสภาพการทำงานที่ยากลำบากให้ด้วยอันสืบเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ ด้วยเหตุนี้คนกลุ่มชาติพันธุ์รุ่นใหม่จึงมักไม่นิยมทำนาข้าวแต่หันมาค้าขายแทน หลายครอบครัวทำงานในไร่ข้าวโพดเพื่อหารายได้ให้มากขึ้นด้วยขั้นตอนที่ง่ายและต้นทุนที่ถูกกว่า และซื้อข้าวจากเกษตรกรรายอื่นเพื่อนำมาบริโภคในครอบครัว อีกเทคนิคหนึ่งที่ใช้ (โดยเฉพาะชาวลีซู) คือการทำนาข้าวสลับปีเพื่อปลูกข้าวและข้าวโพด ข้าวจะปลูกเป็นเวลา 2-3 ปีในพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดของครอบครัวและเก็บไว้บริโภคเอง ตามด้วยการปลูกข้าวโพดหรือพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เป็นเวลาหลายปีเพื่อสร้างรายได้ การคัดเลือกเมล็ดข้าวเป็นไปตามคำแนะนำของเพื่อนๆ

การตลาดและห่วงโซ่ตลาดที่ไม่มีประสิทธิภาพ

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่นี้มีมุมมองเช่นเดียวกับเกษตรกรรายอื่นๆ ในประเทศไทยเกี่ยวกับตลาด หากสินค้าเกษตรชนิดใดมีราคาสูง หลายๆ คนก็จะเปลี่ยนไปปลูกสินค้านั้น เมื่อมีผลผลิตออกมาเกิน

ความต้องการของตลาดและราคาลดลง ผู้คนก็จะมองหาพืชชนิดอื่นที่จะปลูกต่อไป เมื่อใดก็ตามที่ข้าวโพดมีราคาสูงขึ้นในตลาด ผู้คนก็จะนิยมปลูกข้าวโพด จากการสังเกตพบว่าไม่มีห่วงโซ่อุปทานหรือห่วงโซ่คุณค่าที่เฉพาะเจาะจงและแข็งแกร่งสำหรับข้าวโพดในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

อีกประเด็นหนึ่งที่มีการนำเสนอว่าเป็นหนึ่งในความท้าทายของห่วงโซ่ตลาดคือระบบโลจิสติกส์ เมื่อพิจารณาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เกษตรกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ การขนส่งและโลจิสติกส์เป็นอุปสรรคสำคัญในการขนส่งสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน ชาวบ้านประมาณการว่า ร้อยละ 30-40 ของต้นทุนในการทำการเกษตรเกี่ยวข้องกับค่าขนส่งผลผลิต

การขาดความสามารถในการจัดการการเงินของครอบครัว

คนกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงการศึกษาและจึงไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการการเงินของครอบครัวหรือของงานเกษตรกรรม มีการสังเกตเห็นการขาดความสามารถในการจัดการการเงินของครอบครัวหรือของงานเกษตรกรรมได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ เกือบทุกครอบครัวมีหนี้สินและการเป็นหนี้เป็นเรื่องปกติในหมู่บ้าน หนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ เช่น ผ่านการกู้ยืมแบบกลุ่มจากธนาคารด้านการเกษตรระดับชาติที่ให้บริการแก่เกษตรกร ชาวบ้านตอบว่าพวกเขาต้องดิ้นรนในการจัดการการเงินของครอบครัว หลายคนไม่มีเงินออมสำหรับกรณีฉุกเฉิน เช่น วิกฤตสุขภาพหรือเหตุการณ์เร่งด่วนอื่นๆ อย่างไรก็ดี ด้วยความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้คนในหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อพวกเขาประสบวิกฤติทางการเงินจึงเป็นเรื่องปกติ

การจัดการของเสีย อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE) และสุขภาพในการเกษตร

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองทำการฉีดพ่นสารเคมีและปุ๋ยในไร่นาของตนโดยใช้ผ้าชิ้นเล็กๆ ปิดจมูกและปาก และใช้รองเท้าบู๊ต พวกเขาไม่ใช้แว่นตาหรืออุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE) ที่จำเป็นอื่นๆ การฉีดพ่นสารเคมีและปุ๋ยมักดำเนินการโดยสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ชาย ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องวิธีการใช้ PPE อย่างเหมาะสมและการใช้ผลิตภัณฑ์เคมีอย่างปลอดภัย หลังจากใช้สารเคมีแล้ว บรรจุภัณฑ์พลาสติกหรือกระดาษจะถูกทิ้งไว้ในไร่นาและไม่ได้กำจัดทิ้งอย่างเหมาะสม ในกรณีที่ภาชนะนั้นเป็นขวดหรือแกลลอนพลาสติก ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนยืนยันว่า พวกเขาได้ล้างแล้วนำไปใช้ในการจัดเก็บ ดื่มน้ำ หรือนำไปขาย ซึ่งถือเป็นข้อกังวลด้านสุขภาพและความปลอดภัยที่ชัดเจน

เกือบทุกคนรายงานว่าพวกเขาไม่เคยได้รับการตรวจสุขภาพเลย อย่างไรก็ดี มีเพียงไม่กี่คนที่ให้ข้อมูลว่าพวกเขาเคยประสบผลข้างเคียงจากสารเคมีและปุ๋ยที่ใช้ในไร่นาของตน

ความสนใจที่จำกัดจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ ระบุว่าไม่มีนโยบายหรือการดำเนินการเป็นพิเศษในการให้การสนับสนุนด้านการทำนาให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

กลุ่มชาติพันธุ์ท้องถิ่นรายงานว่าไม่เคยได้รับการฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือแม้แต่ผลกระทบของสารเคมี การใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป และสิ่งแวดล้อม ทุกคนทราบดีว่าการเผาในที่โล่งเป็นสาเหตุของมลพิษทางอากาศ และมีความกังวลเกี่ยวกับประเด็นนี้ เหตุผลหลักที่อ้างถึงในการเลิกเผาในที่โล่งในช่วงเวลาควบคุม (ห้ามเผา) คือเพราะพวกเขากลัวถูกลงโทษ

การหาเงินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว

สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์แสวงหาวิธีการต่างๆ หลายวิธีในการหาเงินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าในบางหมู่บ้านร้อยละ 90 ของครัวเรือนมีหนี้สิน วิธีการหาเงินหลัก 2 วิธีที่ตรวจพบได้ คือการหางานในต่างประเทศและการขายบริการทางเพศ คนกลุ่มชาติพันธุ์รุ่นใหม่ไม่นิยมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และระบุว่าต้องการหางานทำในต่างประเทศ โดยเฉพาะในเกาหลีและไต้หวัน หญิงสาวบางคนนิยมการค้าประเวณี ผู้ตอบแบบสอบถามยกตัวอย่างคนหนุ่มสาวที่ทำงานในประเทศเกาหลีและไต้หวัน หรือหญิงสาวที่ทำงานขายบริการทางเพศและส่งเงินกลับมาเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว

สารเคมีและปุ๋ยทางการเกษตรหลายชนิดที่ใช้

มีการใช้สารเคมีและปุ๋ยหลายชนิดในการทำการเกษตร รวมทั้งการทำนาโดยกลุ่มชาติพันธุ์ แหล่งข้อมูลในการเลือกใช้และเลือกชนิดของสารเคมีที่จะใช้มาจากเพื่อนในหมู่บ้าน ไม่มีการจัดฝึกอบรมเป็นการเฉพาะโดยหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรของรัฐบาล อย่างไรก็ดี บางพื้นที่ได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิคและความรู้ที่ดีจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวง[3] คนในท้องถิ่นรายงานว่าราคาสารเคมีและปุ๋ยได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเวลาผ่านไป และเป็นแหล่งค่าใช้จ่ายหลักในการทำการเกษตร

บทบาทตามเพศภาวะ

คนชาติพันธุ์ทั้งหมดนิยมมีลูกชายมากกว่าลูกสาวเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล ในส่วนของการทำงานในไร่นา บทบาทของผู้ชายคือการทำงานที่ต้องใช้แรงงานทางกายมาก เช่น ตัดหญ้า ตัดต้นไม้ ถางป่าให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมใหม่ และงานหนักอื่นๆ ในขณะเดียวกัน ผู้หญิงจัดการงานที่ “เบากว่า” เช่น หว่านข้าว ทำอาหาร และดูแลครอบครัว

[3] มูลนิธิโครงการหลวง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย และลดการพึ่งพาการปลูกพืชยาเสพติด การเชื่อมโยงด้านการตลาดได้รับการส่งเสริมเพื่อประกันการสร้างรายได้ การพึ่งพาตนเอง ความปลอดภัย และความยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้

การเก็บเกี่ยวข้าวทำโดยเกษตรกรทั้งชายและหญิง กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มมีบทบาทหญิงชายที่เข้มแข็งมาก ในกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม ผู้นำชุมชนและการประชุมของชุมชนเป็นสถานที่สำหรับผู้ชายเท่านั้น นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ชายที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นหลัก

ความมั่นคงทางอาหาร

แหล่งความมั่นคงทางอาหารหลักมาจากการเพาะปลูกทางการเกษตร เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง พวกเขาจึงรักษาวิถีการดำรงชีวิตด้วยกิจกรรมทางการเกษตรแบบหมุนเวียนบนที่สูง รวมถึงการปลูกข้าวโพดบนที่สูงและการปลูกข้าวเพื่อยังชีพ ข้อจำกัดสำคัญในการประกันความมั่นคงทางอาหารคือภูมิประเทศที่เป็นภูเขาของภาคเหนือและการมีพื้นที่เพาะปลูกที่จำกัด พวกเขามักไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือการค้า มีผลผลิตต่อปีต่ำ และการเพาะปลูกต้องใช้แรงงานทางกายภาพที่ท้าทายและการปฏิบัติที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งอาจนำไปสู่การเสื่อมสภาพ (แผ่นดินถล่ม การกัดเซาะ ฯลฯ) ประมาณร้อยละ 25 ของครัวเรือนในชนบทในภาคเหนือมีภาวะขาดแคลนอาหาร

3. ข้อค้นพบที่สำคัญและการวิเคราะห์ผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาส

โครงการ Thai Rice ครอบคลุม 21 จังหวัดในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือของประเทศไทย ภายในขอบเขตทางภูมิศาสตร์นี้ สองจังหวัด ได้แก่ เชียงรายและเชียงใหม่ มีสัดส่วนที่มีนัยสำคัญของประชากรที่ระบุตนเองว่าเป็น และได้รับการจำแนกอย่างเป็นทางการว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ตามข้อมูลการสำรวจสำมะโนประชากร ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (อาข่า ม้ง กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู ปลัง และเย้า) อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงของสองจังหวัดนี้ และพึ่งพาการเกษตร (กิจกรรมทางเศรษฐกิจหลัก) ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ทั้งเพื่อสร้างรายได้และเพื่อยังชีพ เป็นที่สังเกตว่าชาวกะเหรี่ยงมักจะอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงตอนล่าง ม้ง ลาหู่ ลีซู และเย้า ในพื้นที่สูงตอนกลาง และอาข่าบริเวณยอดเขา ซึ่งเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ ประเพณี และความเชื่อของแต่ละกลุ่ม

แม้ว่าพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการของโครงการ Thai Rice จะไม่รวมพื้นที่สูงซึ่งชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองอาศัยอยู่อย่างถาวร แต่เป็นสิ่งสำคัญที่จะคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและเลือกใช้มาตรการบรรเทาผลกระทบเชิงรุก หัวข้อย่อยต่อไปนี้เน้นย้ำถึงผลกระทบเชิงบวกที่โครงการอาจทำให้เกิดขึ้นต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้ได้รับการระบุผ่านการประเมินเชิงวิเคราะห์เอกสาร และ/หรือเกิดขึ้นระหว่างการปรึกษาหารือที่จัดให้มีขึ้นเพื่อให้ข้อมูลในการจัดทำแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ฉบับนี้

ตามที่ระบุในข้อ 2.2.1 และ 2.2.2 ข้างต้น สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาคกลางและตะวันออกเฉียงเหนือไม่ถือเป็นกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง และดังนั้นจึงไม่ได้เป็นจุดสนใจของเอกสารฉบับนี้

3.1 ผลกระทบเชิงบวกที่อาจเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ Thai Rice ในภาพรวมและกิจกรรมในพื้นที่ปลูกข้าวในที่ราบลุ่มใกล้เคียงอาจส่งผลกระทบเชิงบวกทางอ้อมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับชาติ ซึ่งอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ระดับบุคคล

สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์อาจจะ

(1) เรียนรู้ ฝึกฝน และประยุกต์ใช้เทคนิคการทำนาเพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
(2) เพิ่มผลผลิตของการเกษตรและพัฒนาปรับปรุงความมั่นคงทางอาหาร
(3) เข้าถึงเวทีต่างๆ เพื่อแบ่งปันและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงแนวทางปฏิบัติทางการเกษตร
(4) ปกป้องสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยการลดอันตรายจากการทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสมให้เหลือน้อยที่สุด (เช่น การใช้สารเคมีมากเกินไป เทคนิคการใช้สารเคมีอย่างไม่ปลอดภัย)
(5) ลดค่ารักษาพยาบาลของครอบครัวเนื่องจากสุขภาพที่ดีขึ้น

ระดับครอบครัว

(1) การพูดคุย การยอมรับ และการเสริมสร้างบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของสตรี
(2) ปรับปรุงความสามารถทางการเงินของครอบครัวในการจัดการทางการเงิน
(3) ลดภาระหนี้ของครอบครัว
(4) ลดความรุนแรงในครอบครัวเนื่องจากรายได้ของครอบครัวและการเงินดีขึ้น
(5) ลดการอพยพย้ายถิ่น โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว เนื่องจากมีโอกาสที่ดีขึ้นที่บ้าน
(6) ปรับปรุงการดูแลผู้สูงอายุโดยคนรุ่นต่อๆ มา (บทบาททางวัฒนธรรม) โดยมีการอพยพย้ายถิ่นลดลง

ระดับชุมชน

(1) รักษาพืชพื้นเมืองโดยการปรับปรุงเทคนิคการทำการเกษตร
(2) คุ้มครองกิจกรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและกิจกรรมทางศาสนา เช่น “AOU MUR”
(3) ปรับปรุงทัศนคติในการดูแลธรรมชาติและการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรมากเกินไป
(4) กระชับความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน (ช่วยกันทำภาระงาน)
(5) เสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำของสมาชิกในชุมชนในการเป็นผู้นำกิจกรรม
(6) ขยายการใช้ระบบและเครื่องมือบนโทรศัพท์มือถือเพื่อการเข้าถึงและแบ่งปันความรู้

ระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค

(1) ลดปัญหามลพิษทางอากาศจากการประยุกต์ใช้เทคนิคการเกษตรที่ดีขึ้น (ไม่เผา)
(2) ศักยภาพในการผลิตและทำการตลาดผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(3) ศักยภาพในการนำผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตด้วยเทคนิคทางการเกษตรที่ดีขึ้นมารวมกันเพื่อให้ได้ราคาที่ดีขึ้น
(4) ความเป็นไปได้ที่จะจัดให้มีเวทีสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับจังหวัดเพื่อบูรณาการแผนงานประจำและแผนยุทธศาสตร์เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดีขึ้น
(5) ความเป็นไปได้ในการบูรณาการกิจกรรมโครงการเข้ากับแนวพระราชดำริเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระดับชาติ

(1) ความต้องการและส่วนแบ่งการตลาดของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของไทยที่ผลิตด้วยเทคนิคทางการเกษตรที่ดีขึ้น ได้รับการพัฒนาปรับปรุง
(2) ความเป็นไปได้ที่จะมีกฎหมายและกฎระเบียบใหม่ (ที่ปรับปรุงแก้ไข) ที่สนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าหวงห้ามให้เป็นพันธมิตรในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการป้องกันไฟป่า
(3) การเรียนรู้และแนวคิดในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) โดยตรง
(4) ปัญหายาเสพติดลดลง พร้อมกับรายได้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มชาติพันธุ์

3.2. ผลกระทบเชิงลบที่ไม่ได้ตั้งใจ/ที่อาจเกิดขึ้น

เนื่องจากโครงการนี้ดำเนินการในพื้นที่เพาะปลูกข้าวที่เป็นที่ราบลุ่ม จึงไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (ในพื้นที่ภูเขา พื้นที่สูง) หรือการใช้ภูมิปัญญาและความเชื่อท้องถิ่นของพวกเขาโดยตรง เป็นที่สังเกตว่า ชาวกะเหรี่ยงมักจะอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงตอนล่าง ม้ง ลาหู่ ลีซู และเย้า ในพื้นที่สูงตอนกลาง และอาข่าบริเวณยอดเขาตามประเพณีและความเชื่อของแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ ยังสังเกตเห็นอีกว่า สมาชิกของชุมชนเหล่านี้ทำเกษตรกรรมภายในหมู่บ้านของตน (เป็นการถาวร) และแทบไม่ค่อยแสวงหาที่ดินนอกหมู่บ้านเพื่อทำเกษตรกรรม (เป็นการชั่วคราว) การถือครองที่ดินอย่างเป็นทางการในหลายพื้นที่เหล่านี้ไม่สามารถทำได้ แต่มีระบบการถือครองที่ดินที่ชุมชนยอมรับ ระบบดั้งเดิมเหล่านี้ดูเหมือนจะใช้งานได้ภายในหมู่บ้าน โดยที่ความเป็นเจ้าของที่ดินได้รับการยอมรับและเคารพจากคนรอบข้าง

นอกจากนี้ การเคลื่อนย้ายทรัพย์สิน หรือนำออก หรือไม่นำออกทรัพย์สินในเชิงกายภาพ จะไม่ส่งผลกระทบเชิงลบโดยตรงต่ออัตลักษณ์ บรรทัดฐานทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อทางจิตวิญญาณและทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่ม

ชาติพันธุ์ การแนะนำหรือส่งเสริมแนวทางปฏิบัติในการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศโดยโครงการในภาพรวมและผ่านกิจกรรมในพื้นที่ปลูกข้าวในที่ราบลุ่มใกล้เคียงอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงได้เล็กน้อยต่อการปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมและต่อความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์

มีการระบุถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจหรือเชิงลบดังต่อไปนี้

- <u>การขาดความตระหนักถึงความสำคัญทางวัฒนธรรมหรือศาสนาอันเป็นเอกลักษณ์ของข้าวสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์อาจถูกรับรู้ว่าเป็นการไม่เคารพ</u>: สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์เกือบทั้งหมด ข้าวเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติและพิธีกรรมเพื่อรำลึกถึงผู้ล่วงลับหรือเพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษ ชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์บางกลุ่มมีการปฏิบัติทางศาสนาหลังจากเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกข้าว เพื่อแสดงความเคารพสักการะต่อผู้ดูแลรักษาที่ดินและผู้ดูแลรักษาแม่น้ำ ให้ช่วยสนับสนุนพวกเขาในการปลูกข้าว กลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มมีกิจกรรมพิเศษเพื่อเฉลิมฉลองการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ข้าวครั้งแรก โดยที่หมู่บ้านต่างๆ จะมารวมตัวกันเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และความหวัง นอกจากนี้ การทำนาข้าวบางชนิด (เช่น ข้าวเหนียว) ยังเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอีกด้วย เช่น ทุกคนจะต้องเตรียมข้าวเหนียว (ขาวหรือดำ) เพื่อทำ “ข้าวปุก” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของพิธีฉลองปีใหม่
- <u>การที่กลุ่มชาติพันธุ์รับแนวปฏิบัติใหม่ไปใช้โดยไม่มีการเปรียบเทียบอย่างเหมาะสมกับวิธีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมของตนอาจนำไปสู่สภาพการณ์ที่แย่ลง</u>: กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรของตนเอง ซึ่งอาจได้ผลดีอยู่แล้วในบริบทการผลิตของตน (เช่น พื้นที่ลาดเอียง) เทคโนโลยีและนวัตกรรม (หากมี) ควรได้รับการตรวจสอบว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หรือไม่โดย/สำหรับคนในท้องถิ่น และไม่ควรทำให้วันทำงานของเกษตรกรยากลำบากหรือยาวนานมากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงความเครียดทางร่างกายและจิตใจที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ พืชผลทางการเกษตรดั้งเดิมหลากหลายชนิด (รวมถึงข้าว) ที่ปลูกโดยกลุ่มชาติพันธุ์อาจมีคุณค่าต่อระบบนิเวศในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของพืชที่ปลูกโดยไม่พิจารณาอย่างรอบคอบอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น
- <u>กิจกรรมที่เน้นการเชื่อมโยงด้านการตลาดอาจขัดแย้งกับความเชื่อและบรรทัดฐานของกลุ่มชาติพันธุ์</u>: สืบเนื่องจากประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์รวมถึงความไม่มั่นคงทางอาหารอย่างรุนแรงของคนรุ่นก่อน ชุมชนจึงไม่ได้ทำนาเพื่อขายข้าว แต่เพาะปลูกเพื่อบริโภคเอง หลายครอบครัวทำนาข้าวหนึ่งปีเพื่อใช้บริโภคมากกว่าหนึ่งปี แม้ว่าการทำนาอาจเป็นเรื่องยาก แต่ชุมชนนิยมทำนาข้าวมากกว่าเพราะเป็นแกนหลักของความเชื่อและเป็นการเคารพวิถีทางของคนรุ่นก่อน หลายๆ คนระบุว่าอยากเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ให้คนรุ่นต่อๆ ไป นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากยังเชื่อว่าข้าวเป็นอาหารสำหรับมนุษย์ ไม่ใช่สำหรับสัตว์ การให้ข้าวแก่สัตว์มักถือเป็นบาป

- <u>การสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษอาจทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้าใจผิด</u>: การแบ่งปันข้อมูลที่สำคัญควรพิจารณาว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่รับข้อมูลใช้ภาษาไทยได้คล่องหรือไม่ หรือมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ การประชุม (หากมี) ควรคำนึงถึงช่วงเวลาที่สมาชิกในชุมชนสะดวกเข้าร่วมด้วย

4. มาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง ลดให้เหลือน้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบเชิงลบ และเพิ่มผลกระทบเชิงบวกและโอกาสสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์

แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) ของโครงการ ประกอบด้วยมาตรการบรรเทาผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่อาจเกิดขึ้นทั้งหมด ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่อาจเกิดขึ้น (ดูภาคผนวก 6ก ESIA/ESMP/ESMF ข้อ 6.6 ตารางที่ 38: แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP)) แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) ฉบับปัจจุบันไม่ได้ทำซ้ำหรือใช้ซ้ำมาตรการเฉพาะ การดำเนินการ และตัวชี้วัดที่ระบุภายใต้มาตรการบรรเทาผลกระทบของแผน ESMP แต่ละรายการ แต่มีเป้าหมายที่จะเสริมซึ่งกันและกันโดยเพิ่มมาตรการที่มุ่งเป้าไปที่การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์โดยแสดงความเคารพและคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรม ตามนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ให้แนวทางในการให้ข้อมูล ให้การปรึกษาหารือ นำเข้ามามีส่วนร่วม และเสริมศักยภาพของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โครงการ

แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) ครอบคลุมถึงการป้องกันผลกระทบในสาขาดังต่อไปนี้

ตารางที่ *5:6* **ภาพรวมการดำเนินการภายใต้แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) ของโครงการ Thai Rice**

ลำดับ	รายการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS)
ESS 1	การประเมินและการบริหารความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม
ESS 2	แรงงานและสภาพการทำงาน
ESS 3	ประสิทธิภาพทรัพยากรและการป้องกันมลพิษ
ESS 4	สุขภาพ ความปลอดภัย และความมั่นคงของชุมชน
ESS 5	การได้มาซึ่งที่ดินและการตั้งถิ่นฐานใหม่โดยไม่สมัครใจ
ESS 6	การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตอย่างยั่งยืน
ESS 7	ชนเผ่าพื้นเมือง
ESS 8	มรดกทางวัฒนธรรม
ESS 9	การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและการเปิดเผยข้อมูล
ESS 10	ความสามารถในการฟื้นตัวและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
-	การแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ (SEAH)

ลำดับ	รายการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS)
-	การเตรียมความพร้อมและการตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉิน

ที่มา: แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) (อยู่ในภาคผนวก 6ก)

4.1. มาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง ลดให้เหลือน้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบเชิงลบ และเพิ่มผลกระทบเชิงบวกและโอกาส

มาตรการในตารางที่ 5 ด้านล่างได้รับการออกแบบเพื่อหลีกเลี่ยง ลดให้เหลือน้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบเชิงลบ และเพิ่มผลกระทบเชิงบวกและโอกาสสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ที่โครงการ Thai Rice อาจเข้าถึงได้ตลอดระยะเวลาโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางให้กับทีมป้องกันผลกระทบ (safeguards team) ของโครงการ และจะให้ข้อมูล ให้คำปรึกษา นำเข้ามามีส่วนร่วม และเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างมีประสิทธิผล และขอฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ตารางที่ 5 มีการอ้างอิงเชื่อมโยงกับแนวคิดโครงการในกรอบกว้างและชุดข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุน (ด้านเงินทุน) ซึ่งระบุแนวคิดและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งส่วนอื่นๆ ของข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนครอบคลุมอยู่ เช่น แผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (GAP) แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) และแผนการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement Plan: SEP)

เจ้าหน้าที่ป้องกันผลกระทบของโครงการ Thai Rice จะรับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด เจ้าหน้าที่ป้องกันผลกระทบจะต้องมีทั้งความรู้ในระดับสูงเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ความหลากหลาย และสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย และยังต้องมีความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรมที่จำเป็นในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้น

ในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ขาดทักษะภาษาไทย จะมีการจ้างล่ามเพื่อจัดการกับอุปสรรคทางภาษา ล่ามจะทำหน้าที่สนับสนุนการสื่อสาร การปรึกษาหารือ การเสริมสร้างขีดความสามารถ และอำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ความรู้ในภาษาท้องถิ่น และสนับสนุนความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการและกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

โดยทั่วไป มาตรการของโครงการจะครอบคลุมถึงบุคคลที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองและมีส่วนร่วมในการทำนาด้วย แม้ว่าพื้นที่การดำเนินการจะไม่ครอบคลุมพื้นที่สูงที่กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ก็ตาม โดยจะมีการขอ

ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ในการเข้าร่วมในโครงการในระดับบุคคล และ/หรือผ่านหน่วยงานของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์จะถือเป็นหัวข้อที่เชื่อมโยงกับหลายมิติ (cross-cutting) ในโครงการ หากจำเป็นและเมื่อมีอุปสรรคด้านภาษา เอกสาร รวมถึงคู่มือและเอกสารการฝึกอบรม จะได้รับการแปลเป็นภาษาที่เกี่ยวข้อง (โปรดดูแผนการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SEP) มาตรการที่ 4 ด้วย) สำหรับแนวปฏิบัติที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงใหม่ จะมีการมุ่งความสนใจเป็นพิเศษไปที่การไม่แบ่งแยกทางสังคม (การครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคม) และการปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง นอกเหนือจากความละเอียดอ่อนทางชาติพันธุ์แล้ว โครงการจะให้ความสนใจเป็นพิเศษกับหัวข้อข้ามภาคส่วน เช่น จะคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในประเด็นเพศภาวะเมื่อมีการตั้งคำถามซึ่งประเด็นชาติพันธุ์มาบรรจบกับประเด็นด้านเพศภาวะ ซึ่งหมายถึงจะมีการทำความเข้าใจและคำนึงถึงมุมมองด้านเพศภาวะของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากนี้โครงการจะให้ความเคารพต่อภูมิปัญญาดั้งเดิม การใช้ที่ดินและป่าไม้ตามประเพณี ดินแดน ทรัพยากร สิทธิที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ค่านิยม ระบบและแนวปฏิบัติในการจัดการทรัพยากร อาชีพ วิถีการดำรงชีวิต และสถาบันของกลุ่มชาติพันธุ์

ตารางที่ 5: มาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง ลดให้เหลือน้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบเชิงลบ และเพิ่มผลกระทบเชิงบวกและโอกาสสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์

ลำดับที่	ผลกระทบ/ความต้องการ/โอกาส	มาตรการ	ตัวชี้วัด	กำหนดเวลา	อ้างอิงถึง
1	ยังขาดข้อมูลเฉพาะภูมิภาคเกี่ยวกับความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมาตรการปรับตัวในการทำเกษตรกรรม	ระบบการติดตามและประเมินผล (M&E) ของโครงการที่นำมาใช้จะได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ	ระบบติดตามและประเมินผลจะรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ตลอดระยะเวลาของโครงการ	ปีที่ 1-5	องค์ประกอบ M&E ของโครงการ (ข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุน)
2	ในส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ยังขาดข้อมูลเฉพาะภูมิภาคเกี่ยวกับความต้องการและความท้าทายโดยทั่วไป (เช่น การเลือกปฏิบัติ) และที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมเท่าทันภูมิอากาศเป็นการเฉพาะ	การสำรวจจะดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าเกษตรกรที่ระบุตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชนเผ่าพื้นเมือง: (ก) สามารถเข้าถึงการสนับสนุนของโครงการอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน และว่า (ข) ความท้าทายใดๆ ที่พวกเขาเผชิญอันเป็นผลมาจากชาติพันธุ์ของตน (วัฒนธรรม ภาษา ฯลฯ) จะได้รับการรับมือจัดการ (เช่น ในเอกสารการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการที่ตามมา ฯลฯ)	มีการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร (หรือเกษตรกรทั้งหมด หากจำนวนดังกล่าวสามารถจัดการได้) เป็นประจำทุกปี (หลังจากได้รับฉันทานุมัติที่	ปีที่ 1-5	มาตรการที่ 19 ของแผน ESMP

			ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (FPIC) ของกลุ่ม		
3	กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติและมักได้รับการดูแลจากรัฐน้อยเกินไป (ซึ่งมักเกิดจากความห่างไกลของหมู่บ้าน)	มีการจัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ภาคสนาม (หนังสือคู่มือ) ซึ่งรวมแนวคิดเรื่องความละเอียดอ่อนและศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ (การคำนึงถึงประเด็นด้านวัฒนธรรม) รวมถึงการปรึกษาหารือ/การครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคม มีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่หลักของภาครัฐและเจ้าหน้าที่โครงการตามคู่มือที่กล่าวถึงข้างต้น	มีการจัดทำหนังสือคู่มือการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ และมีการจัดฝึกอบรมอย่างน้อย 2 ครั้ง	ปีที่ 1-5	N/A
4	มุมมองและข้อกังวลของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้ถูกรับฟังในพื้นที่สาธารณะเสมอไป นอกจากนี้ กลุ่มต่างๆ มักได้รับการดูแลน้อยเกินไปในแง่ของการให้บริการทางสังคม	เมื่อใดก็ตามที่กิจกรรมของโครงการอาจเข้าถึงผู้ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง จะมีการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอเกี่ยวกับมาตรการของโครงการและมีการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม มีการให้หลักประกันว่าจะจัดให้มีการปรึกษาหารือที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้รับฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) (โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผู้หญิงชาติพันธุ์) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันว่าจะมีกระบวนการที่โปร่งใสและมีการมีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มอย่างแข็งขัน	จำนวนการประชุมรายบุคคลการลงพื้นที่และการพบปะกับชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์	ปีที่ 1-5	มาตรการที่ 5 และ 10 ของแผน SEP

		เป็นอิสระ มีประสิทธิภาพ มีความหมาย และโดยได้รับข้อมูลรอบด้าน ตลอดกระบวนการ โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ การครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคม และการปกป้องสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตลอดการดำเนินโครงการ			
5	ความยากจน การเติบโตของจำนวนประชากร และที่ดินซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดที่จะใช้ในการขยายการทำการเกษตรกำลังสร้างแรงกดดันอย่างมากต่อชุมชนชนเผ่าในพื้นที่สูง มีโอกาสและความเป็นไปได้ที่สมาชิกชุมชนชาติพันธุ์รุ่นใหม่ที่มีความสามารถ จะย้ายไปยังที่พื้นที่ราบลุ่มเป็นการชั่วคราว ที่ซึ่งพวกเขาสามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมจากกิจกรรมการทำนาที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ	เมื่อใดก็ตามที่กิจกรรมของโครงการจะเข้าถึงผู้ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง จะมีการให้หลักประกันว่าพวกเขา (โดยเฉพาะผู้หญิงชาติพันธุ์) จะเข้าถึงการเกษตรกรรมเท่าทันภูมิอากาศ การเงิน และมาตรการการฝึกอบรม (อื่นๆ) อย่างเท่าเทียม โดยคาดว่าจะดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือ โดยเฉพาะมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง (MFL) ซึ่งอาจรวมถึงการแปลเอกสารการฝึกอบรม และการปรับเปลี่ยนรูปแบบ เช่น การรวมเวลาและพื้นที่ในการแลกเปลี่ยน	จำนวนมาตรการการฝึกอบรมที่รวมผู้เข้าร่วมที่ระบุตนเองว่าเป็นสมาชิกชนเผ่าพื้นเมือง	ปีที่ 1-5	มาตรการที่ 20 ของแผน ESMP มาตรการที่ 8 ของแผน SEP
6	สมาชิกที่เป็นหญิงของกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มักไม่มีตัวแทนอยู่ในพื้นที่สาธารณะ	เพื่อปรับปรุงสถานการณ์การขาดตัวแทนของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะ ผู้หญิงที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองจะได้รับข้อเสนอให้เข้าร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านเพศภาวะประจำปีระดับชาติของโครงการ Thai Rice	จำนวนผู้หญิงที่ระบุตนเองว่าเป็นสมาชิกชนเผ่าพื้นเมืองที่เข้าร่วมการประชุมเชิง	ปีที่ 2-5	มาตรการที่ 59 ของแผน GAP

			ปฏิบัติการประจำปีระดับชาติ		
7	ความต้องการ ข้อร้องเรียน และข้อกังวลของกลุ่มชาติพันธุ์มักไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม	เพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ทราบ/สามารถเข้าถึงและเชื่อมั่นในกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (Grievance Redress Mechanism: GRM) ของโครงการ และว่าข้อกังวลของพวกเขาจะได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM) จะได้รับการสื่อสารไปยังกลุ่มชาติพันธุ์โดยเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในโครงการ กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจะคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสมทางวัฒนธรรมในการจัดการกับข้อกังวลของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โครงการและยอมรับข้อร้องเรียนเป็นภาษาท้องถิ่น การร้องเรียนสามารถส่งได้โดยไม่ต้องเปิดเผยชื่อ แต่สามารถทำเครื่องหมายว่ามาจากบุคคลที่ระบุตนเองว่าเป็นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ข้อร้องเรียนจะได้รับการบันทึกและจัดทำเป็นเอกสารและบันทึกไว้ในรายงาน (สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติม ดูข้อ 7.2 – การร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์)	การรายงานสถานะข้อร้องเรียนอย่างสม่ำเสมอในรายงานโครงการเป็นประจำ	ปีที่ 1-5	N/A

4.2. ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC)

ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ไม่เพียงเป็นข้อกำหนดภาคบังคับสำหรับทั้งก่อนและระหว่างการดำเนินโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นเพื่อประกันว่า ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ จะถูกนำไปใช้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) ได้รวมมาตรการเฉพาะเพื่อรับมือกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการมาตรการที่ 19 และมาตรการที่ 20 กระบวนการฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระดำเนินการในสองขั้นตอนที่แยกจากกัน ซึ่งเรียกว่า FPIC 1 และ FPIC 2 ดังนี้

FPIC 1: การปรึกษาหารือ: ในระหว่างการพัฒนาโครงการ โครงการจะเริ่มสื่อสารกับและเข้าหาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นอิสระและไม่มีการข่มขู่ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสามารถเข้าถึงข้อมูลโครงการและสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อกังวล และความสนใจได้

FPIC 2: การทำงานร่วมกัน: FPIC เริ่มต้นหลังจากที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองตกลงที่จะทำงานร่วมกับโครงการอย่างเป็นอิสระ เต็มใจ และร่วมกันในระดับกลุ่ม พื้นที่และมาตรการที่สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์อาจเข้ามามีส่วนร่วมระบุไว้ในข้อ 4.1

สำหรับทุกกิจกรรมและมาตรการ โครงการใช้หลักการฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระดังต่อไปนี้

- ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) เป็นเงื่อนไขขั้นต้นสำหรับการเริ่มต้นกิจกรรมใดๆ
- ผู้รับประโยชน์จะต้องได้รับข้อมูลที่เพียงพอ โปร่งใส ชัดเจน และครอบคลุมเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ โดยจะเป็นการให้ข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับผลประโยชน์และความเสี่ยงแก่ผู้รับประโยชน์ในกรอบของการเกษตรกรรมเท่าทันภูมิอากาศและเทคโนโลยีที่นำเสนอ ตลอดจนความเป็นไปได้ด้านรายได้
- การสื่อสารเกี่ยวกับโครงการจะต้องเป็นภาษาที่ผู้เข้าร่วมเข้าใจ ระดับภาษาไทยของชุมชนจะได้รับการประเมินในระหว่างกระบวนการฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ เช่นเดียวกับภาษาที่ใช้ในระหว่างการประชุม
- มีการบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการและผลลัพธ์ของฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระทั้งหมด และบันทึกนั้นจะเก็บรักษาไว้ในฐานข้อมูลเพื่อการติดตามอย่างต่อเนื่องตลอดอายุของโครงการ ความยืดหยุ่นของกระบวนการช่วยสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดที่

เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลของบันทึกจะถูกสร้างขึ้นเพื่อบันทึกและติดตามความยินยอมอย่างต่อเนื่องของผู้เข้าร่วมทั้งหมดในระดับชุมชน โดยให้การดูแลเพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองจะมีส่วนร่วม

- โครงสร้างของกลไกการร้องเรียนจะได้รับการแนะนำอย่างช้าเมื่อเริ่มดำเนินกิจกรรมสำคัญ (ไม่รวม FPIC 1)
- แม้ว่าจะได้รับความยินยอมหลังจากกระบวนการฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระสิ้นสุดลงแล้ว แต่ยังมีโอกาสให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองสามารถเลือกที่จะไม่เข้าร่วมโครงการได้ตลอดเวลา

5. ผลลัพธ์ของการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมในอนาคต

5.1 ผลลัพธ์ของการปรึกษาหารือกับกลุ่มชาติพันธุ์

การปรึกษาหารือถูกจัดให้มีขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงการ Thai Rice และเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) การปรึกษาหารือระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชนได้ดำเนินการในสองจังหวัด (เชียงรายและเชียงใหม่) กับหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง กับหน่วยงานท้องถิ่น และกับองค์กรภาคประชาสังคม (CSO)

การปรึกษาหารือได้บูรณาการและคำนึงถึงวัฒนธรรมและความละเอียดอ่อนด้านเพศภาวะ โดยมีการใช้รูปแบบการปรึกษาหารือที่หลากหลาย รวมถึงการประชุมแบบตัวต่อตัวและการประชุมหมู่บ้าน ซึ่งรวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชนและเกษตรกรรายบุคคล การสนทนากลุ่มย่อย และการอภิปรายกลุ่มใหญ่ ผู้นำชุมชนประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภทซึ่งมีบทบาทที่ชัดเจนและได้รับความเคารพจากภายในชุมชนและมีความรับผิดชอบในเรื่องหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

(1) “ผู้ใหญ่บ้าน” (แปลว่า “ผู้อาวุโสของบ้าน”) และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน: บุคคลเหล่านี้ได้รับเลือกจากสมาชิกของหมู่บ้านตามกฎเกณฑ์ของรัฐ และพวกเขาได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจบางประการ ตัวอย่างเช่นพวกเขาจะเป็นผู้นำในการจัดการกับความขัดแย้ง เช่น ข้อพิพาทเรื่องที่ดินและการโจรกรรม สังเกตได้ว่าพวกเขามีแนวโน้มจะเป็นคนรุ่นใหม่ (เช่น อยู่ในช่วงอายุ 30 ปี) และใช้ภาษาไทยได้คล่องแคล่วมาก

(2) ผู้อาวุโสหมู่บ้าน: ตำแหน่งผู้นำประเภทนี้สะท้อนถึงโครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมของหมู่บ้าน กลุ่มผู้อาวุโสที่ได้รับตำแหน่งนี้ตามวัยและภูมิปัญญาร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับประเพณี เช่น การเลือกวันอันเป็นมงคลสำหรับกิจกรรมและเทศกาลประจำปี

(3) ผู้นำทางจิตวิญญาณ: ชุมชนหลายแห่ง เช่น ม้ง ลีซู เย้า และอาข่า บูชาบรรพบุรุษของตน ผู้นำทางจิตวิญญาณเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นผู้นำพิธีกรรมและพิธีการที่เกี่ยวข้อง และอาจให้แนวทางและคำแนะนำด้านการรักษาความเจ็บป่วย

การสนทนาได้จัดขึ้นเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์หากจำเป็น โดยให้ความสนใจกับการรับประกันว่าชายและหญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมตลอดกระบวนการปรึกษาหารือ

มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน 119 คน (เป็นหญิง 58 คน และชาย 61 คน) ดังแสดงในตารางที่ 7 ในจำนวนนี้ 114 คนเป็นผู้นำชุมชนและเกษตรกรจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ดังนี้: ชาวอาข่า 22 คน (ร้อยละ 19) ม้ง 11 คน (ร้อยละ 9) กะเหรี่ยง 9 คน (ร้อยละ 8) ลาหู่ 23 คน (ร้อยละ 20) ลีซู 26 คน (ร้อยละ 23) และเย้า 23 คน (ร้อยละ 20) นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วม 4 คนเป็นตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ และผู้เข้าร่วม 1 คนเป็นตัวแทนขององค์กรภาคประชาสังคม (CSO) ท้องถิ่นที่มีเป้าหมายให้บริการกับกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มเติมเหล่านี้ได้รับการสัมภาษณ์แยกกัน ณ สำนักงานของตนเพื่อยืนยันความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานที่คัดเลือกออกมาและภาพรวมนโยบาย (พวกเขาไม่ได้อยู่ร่วมในระหว่างการประชุมที่ดำเนินการกับกลุ่มชาติพันธุ์)

มีการปรึกษาหารือกับ 10 หมู่บ้าน (6 หมู่บ้านอยู่ในจังหวัดเชียงราย และ 4 หมู่บ้านอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่) ในขณะที่การปรึกษาหารือจำนวน 13 ครั้งดำเนินการกับชาวบ้านโดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อแจ้งให้ชาวบ้านทราบเกี่ยวกับโครงการและขอรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริบทของโครงการและกิจกรรมที่นำเสนอ การเลือกหมู่บ้านเป็นไปตามเจตนาและกลยุทธ์ที่จะได้รับข้อเสนอแนะจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองหลายกลุ่ม ในหัวข้อที่เป็นที่สนใจและอาจมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนได้ ในระดับหมู่บ้านร้อยละ 48 ของผู้เข้าร่วมการปรึกษาหารือเป็นผู้หญิง

กระบวนการในการระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมและประกันว่าจะมีฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (FPIC1):

ทีมศึกษาสหสาขาวิชาชีพ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญของศูนย์ความเป็นเลิศการวิจัยสุขภาพชนชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (MFU) ได้ติดต่อกับผู้นำชุมชนของหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้ภาพรวมของวัตถุประสงค์ของการปรึกษาหารือตามที่วางแผนไว้และจุดมุ่งหมายในการใช้ข้อมูลที่โครงการจะได้รับ ผู้นำชุมชนที่เรียกว่า “ผู้ใหญ่บ้าน” และผู้ช่วยเป็นจุดเริ่มต้นในการซักถามข้อมูลดังกล่าว โดยได้มีการแบ่งปันข้อมูลความเป็นมา วัตถุประสงค์ และกระบวนการให้ผู้ใหญ่บ้านทราบอย่างโปร่งใส เพื่อให้ได้คำแนะนำจากพวกเขาว่าควร

ดำเนินการต่อไปอย่างไรจึงจะดีที่สุด ซึ่งแสดงถึงความเคารพต่อโครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมของหมู่บ้าน และยังสอดคล้องกับโครงสร้างการปกครองที่เป็นทางการของรัฐอีกด้วย

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านระบุความสนใจในเบื้องต้น ทีมงานได้ออกจดหมายเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังชุมชนดังกล่าว เพื่อสื่อสารข้อมูลเดียวกันเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นหลักฐานทั่วไปและเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่เป็นมาตรฐานของสถาบันที่ทำการวิจัย (โปรดดูภาคผนวก 1 และ 2) เมื่อผู้นำชุมชนตกลงที่จะเข้าร่วม ทีมงานจึงได้ขอการสนับสนุนในการเลือกวันที่และรวบรวมสมาชิกในชุมชนที่เป็นเกษตรกร/ปลูกข้าวมาหลายฤดูกาลติดต่อกัน และมีตัวแทนผู้หญิงร้อยละ 50

ในการประชุมหมู่บ้าน ทีมงานได้สรุปวัตถุประสงค์ของการปรึกษาหารือตามที่วางแผนไว้และจุดประสงค์ในการใช้ข้อมูลที่โครงการจะได้รับ ให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้รับทราบอีกครั้ง ในบางกรณีผู้ใหญ่บ้านได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมที่เฉพาะเจาะจงแก่ชุมชนด้วย นอกจากนี้ ทีมงานยังได้แจ้งให้ทราบด้วยว่า ผู้เข้าร่วมอาจออกจากรอบการประชุมหรือเลือกที่จะไม่เข้าร่วมในบางประเด็นของรอบการประชุมเมื่อใดก็ได้ด้วยเหตุผลใดก็ตามโดยไม่จำเป็นต้องอธิบาย บุคคลที่เข้าร่วมได้ลงนามในแบบฟอร์มแสดงความยินยอมรายบุคคล ซึ่งสะท้อนถึงข้อมูลเดียวกันที่ทีมงานได้ถ่ายทอดด้วยวาจา (ในภาษาชาติพันธุ์)

การประชุมดำเนินการในรูปแบบการอภิปรายกลุ่มใหญ่ การสนทนาในกลุ่มเล็ก และการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผู้เข้าร่วมที่ได้รับการคัดเลือกแสดงความสนใจและเต็มใจที่จะให้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติม มีการจัดเตรียมบทสรุปสำหรับการปรึกษาหารือแต่ละครั้ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมโดยยังคงรักษาความเป็นความเป็นส่วนตัวและไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูลเฉพาะราย

ตารางที่ 7: ภาพรวมการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสนับสนุนการตรียมงานโครงการและจัดทำแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP)

ลักษณะการปรึกษาหารือ	สถานที่	วันที่	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าหา	จำนวนผู้เข้าร่วม			ประเภทของผู้เข้าร่วม	
				ทั้งหมด	ชาย	หญิง	กลุ่มชาติพันธุ์ (ตามที่ระบุตนเอง)	หน่วยงาน
1. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านเวียงกลาง ต.แม่ข้าวต้ม อ.เมือง จ.เชียงราย	30 มิ.ย. 2566	ผู้นำชุมชน[4] และเกษตรกร	14	8	6	ลีซู	-
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ 17 ต.แม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จ.เชียงราย	30 มิ.ย. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	11	6	5	ม้ง	-
3. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านธรรมจาริก หมู่ 13 ต.แม่จัน อ.แม่จัน จ.เชียงราย	2 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	14	7	7	เย้า	-

[4] ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสหมู่บ้าน และผู้นำทางจิตวิญญาณ ตามที่อธิบายไว้ในข้อ 5.1

ลักษณะการปรึกษาหารือ	สถานที่	วันที่	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าหา	จำนวนผู้เข้าร่วม			ประเภทของผู้เข้าร่วม	
				ทั้งหมด	ชาย	หญิง	กลุ่มชาติพันธุ์ (ตามที่ระบุตนเอง)	หน่วยงาน
4. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านผามูบ หมู่ 12 ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย	2 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	9	3	6	ลาหู่	-
5. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านแควววัวดำ หมู่ 12 ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย	2 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	9	5	4	กะเหรี่ยง	-
6. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านอาผ่า ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย	2 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	13	8	5	อาข่า	-
7. การสัมภาษณ์เชิงลึก	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเชียงราย	6 ก.ค. 2566	ผู้อำนวยการ	2	1	1	-	หน่วยงานท้องถิ่น

ลักษณะการปรึกษาหารือ	สถานที่	วันที่	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าหา	จำนวนผู้เข้าร่วม			ประเภทของผู้เข้าร่วม	
				ทั้งหมด	ชาย	หญิง	กลุ่มชาติพันธุ์ (ตามที่ระบุตนเอง)	หน่วยงาน
8. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านปางปอย หมู่ 9 ต.แม่คะ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่	8 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	14	8	6	ลาหู่	-
9. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านเหมืองแร่ หมู่ 6 ต.แม่คะ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่	8 ก.ค. 2566	เกษตรกร	9	3	6	อาข่า	-
10. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านห้วยส้าน หมู่ 10 ต.ท่าตอน อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่	9 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	12	6	6	ลีซู	-
11. การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม	บ้านเมืองงาม หมู่ 9 ต.ท่าตอน อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่	9 ก.ค. 2566	ผู้นำชุมชนและเกษตรกร	9	5	4	เย้า	-

ลักษณะการปรึกษาหารือ	สถานที่	วันที่	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าหา	จำนวนผู้เข้าร่วม			ประเภทของผู้เข้าร่วม	
				ทั้งหมด	ชาย	หญิง	กลุ่มชาติพันธุ์ (ตามที่ระบุตนเอง)	หน่วยงาน
12. การสัมภาษณ์และการสนทนา	สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดเชียงราย	17 ก.ค. 2566	ผู้อำนวยการ	2	-	2	-	หน่วยงานท้องถิ่น
13. การสัมภาษณ์และการสนทนา	สมาคมเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมชาวอาข่า เชียงราย	21 ก.ค. 2566	นายกสมาคม	1	1	-		องค์การพัฒนาเอกชน (NGO)
จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมดในการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				119	61	58		

หน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรภาคประชาสัคม (CSO) (การปรึกษาหารือลำดับที่ 7, 12 และ 13 ในตารางที่ 6) ได้รับการสัมภาษณ์แยกกัน ณ สำนักงานของตน พวกเขาไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมหรือไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาหารือกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง การสัมภาษณ์ดังกล่าวช่วยยืนยันความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานที่คัดเลือกออกมาและภาพรวมนโยบาย ซึ่งก่อนหน้านี้ได้รับมาจากการวิจัยเชิงวิเคราะห์เอกสาร (desk research)

ชายและหญิงชาติพันธุ์ที่ได้รับการปรึกษาหารือยืนยันว่าพวกเขาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของโครงการ และสนับสนุนกิจกรรมและมาตรการที่โครงการเสนอในหลักการ ผู้ให้ข้อมูลรายงานว่าพวกเขาสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมื่อเวลาหลายปีผ่านไป เช่น ที่เกี่ยวข้องกับปริมาณน้ำและอุณหภูมิ อย่างไรก็ดี ชาวบ้านที่ได้รับการปรึกษาหารือส่วนใหญ่ตั้งข้อสังเกตว่า **การทำนาคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยในบรรดากิจกรรมทางการเกษตรของตน** (เช่น เมื่อเปรียบเทียบกับข้าวโพด) ในแง่ของการใช้ที่ดิน แรงงาน และรายได้ และการที่การผลิตข้าวใดๆ เป็นไปเพื่อการบริโภคของตนเองเป็นหลัก พวกเขาแสดงความเต็มใจที่จะสำรวจทางเลือกต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืน และระบุว่าเมื่อกิจกรรมของโครงการอาจเข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง การจัดการกับหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการผสมผสานพืชผลหลายชนิด (ข้าวและพืชผลที่นิยมปลูกกันโดยทั่วไป) อาจนำไปสู่มูลค่าที่เพิ่มขึ้นสำหรับชุมชนได้

ข้อมูลข้างต้นสนับสนุนข้อค้นพบจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนหน้านี้ ซึ่งระบุว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในภาคเหนือไม่ได้ทำกิจกรรมการปลูกข้าวเป็นหลัก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ได้อยู่ในพื้นที่ราบลุ่มที่โครงการจะดำเนินการ ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง ซึ่งการทำเกษตรกรรมเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ผักและผลไม้ เป็นหลัก

ทั้งนี้ ได้สังเกตเห็นถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ดังนี้

- ชาวกะเหรี่ยงมีแนวโน้มที่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงตอนล่าง ม้ง ลาหู่ ลีซู และเย้า ในพื้นที่สูงตอนกลาง และอาข่าบริเวณยอดเขาอันเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ ประเพณี และความเชื่อของแต่ละกลุ่ม
- ชาวกะเหรี่ยงดูเหมือนจะผูกพันมากที่สุดกับผืนดินที่พวกเขาทำการเกษตรมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ในทางกลับกันลาหู่ดูเหมือนจะย้ายที่อยู่มากที่สุดและอาจย้ายที่ตั้งของหมู่บ้านในแต่ละปี กลุ่มอื่นๆ อาจปรับพื้นที่ทำการเกษตรของตนในแต่ละปี เช่น โดยการถางพื้นที่เพิ่มเติม (การตัดไม้ทำลายป่า) ในแต่ละฤดูกาล
- ชาวกะเหรี่ยงนิยมปลูกข้าวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ อาข่า ลาหู่ และลีซูปลูกข้าวโพดเป็นแหล่งรายได้หลัก โดยลีซูยังเพิ่มความหลากหลายไปสู่กาแฟและแมคคาเดเมียอีกด้วย ม้งและเย้าทำสวนผลไม้เป็นรายได้หลัก (เช่น มะม่วง ลิ้นจี่ ลำไย)
- ในบางโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มจากพื้นที่สูงตอนกลางและบริเวณยอดเขาอาจรับจ้างเป็นแรงงานชั่วคราวในพื้นที่ราบลุ่มในช่วงเวลาเก็บเกี่ยวข้าว ในระหว่างการปรึกษาหารือพบว่า ปกติแล้วชาวม้ง ลีซู และเย้าไม่

รับจ้างเป็นแรงงาน (รวมถึงในนาข้าวด้วย) อันเนื่องมาจากบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม ในทางตรงกันข้าม ชาวอาข่าและลาหู่ยินดีรับงานเป็นแรงงานมากกว่า (รวมถึงในนาข้าวด้วย)

โดยรวมแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญในการปลูกข้าวในพื้นที่ราบลุ่ม และไม่ได้รับผลกระทบจากการทำนาในพื้นที่ราบลุ่ม โครงการจะไม่ส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงที่ดินหรือทรัพยากรของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (อาข่า ม้ง กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู และเย้า)

5.2 การมีส่วนร่วมในอนาคต

โครงการจะดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศในพื้นที่ราบลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งอยู่นอกพื้นที่เป้าหมายของโครงการ ดังนั้นการมีส่วนร่วมโดยตรงกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่สูงจึงมีจำกัดมาก

อย่างไรก็ดี มีการสังเกตถึงจุดบรรจบที่อาจเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

- สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนไม่มากที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงประกอบอาชีพแรงงานในพื้นที่ราบลุ่ม โดยเฉพาะในช่วงเก็บเกี่ยวข้าว ในระหว่างการปรึกษาหารือ พบว่าอาข่าและลาหู่ยินดีรับงานเป็นแรงงาน (รวมทั้งในนาข้าวด้วย) ซึ่งอาจทำให้พวกเขาต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการ
- ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงตอนล่างและชอบทำนาบนผืนที่ดินเดียวกันต่อเนื่องทุกปี ด้วยเหตุนี้ ที่ดินจึงมีแนวโน้มที่จะตั้งอยู่ระหว่างพื้นที่ราบลุ่มที่ทำนาข้าว (ซึ่งเป็นจุดมุ่งเน้นของโครงการ) และพื้นที่สูงที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองอาศัยอยู่ ด้วยเหตุนี้ โครงการจึงอาจให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อชาวกะเหรี่ยงในความพยายามที่จะให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนร่วมในอนาคต

โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ (โดยเฉพาะสมาชิกชุมชนชาวกะเหรี่ยง อาข่า และลาหู่) โครงการจะมุ่งเน้นจัดฝึกอบรมด้านการรู้เท่าทันต่อภูมิอากาศบางส่วนให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ แต่อาจเป็นแรงงานที่มีความสามารถในการทำนาข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศในพื้นที่ราบลุ่ม (กิจกรรมย่อย 1.1.1.1) โดยคาดว่าจะดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีประสบการณ์ในการดึงกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือเข้ามามีส่วนร่วม เช่น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง (MFL) โครงการนี้จะรับประกันความพร้อมของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโครงการและเนื้อหาสำคัญที่แรงงานจำเป็นต้องรับทราบ หรือที่จำเป็นในการเสริมสร้างขีดความสามารถของแรงงานในการทำเกษตรกรรมที่เท่าทันต่อภูมิอากาศในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ กิจกรรมการตรวจติดตามที่เหมาะสม (สอดคล้องกับฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC)) จะทำให้มั่นใจว่าจะไม่เกิดผลกระทบเชิงลบที่ไม่ได้ตั้งใจต่อ (สมาชิกของ) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็น

ชนเผ่าพื้นเมืองจากกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่โครงการ หรือในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผลกระทบจะได้รับการบรรเทาเบาบางลง

แผนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement Plan: SEP) รวมอยู่ในภาคผนวก 7ก ของข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุน ซึ่งสรุปกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการในการดำเนินโครงการ ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 4.2 ข้างต้น ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) ถือเป็นหัวใจสำคัญของแต่ละกิจกรรม เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินโครงการจะได้รับการฝึกอบรมด้านเพศภาวะและการครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย รวมถึงผู้หญิงและสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง

แผนการสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลจะมีการอธิบายอย่างละเอียดในช่วงเริ่มต้นของโครงการ แผนการดำเนินงานประจำปีจะรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่วางแผนไว้ด้วย

5.4.1 การปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการ

ข้อพิจารณาต่อไปนี้จะได้รับการติดตาม ในขณะออกแบบการปรึกษาหารือกับชายและหญิงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อส่งเสริมการสื่อสารสองทาง

- การปรึกษาหารือจะดำเนินการในลักษณะที่สามารถเข้าถึงได้และเหมาะสมกับวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับความต้องการเฉพาะของผู้รับประโยชน์และผู้อื่นที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (รวมถึงเพศภาวะ การอ่านออกเขียนได้ ภาษา หรือการเข้าถึงข้อมูลทางเทคนิค)
- วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวังของการปรึกษาหารือจะถูกระบุไว้อย่างชัดเจน
- การออกแบบการปรึกษาหารือจะคำนึงถึงชนเผ่าพื้นเมืองเฉพาะที่เป็นเป้าหมาย และบริบทของพวกเขา (ความสนใจ ความสามารถ ภูมิหลังทางวัฒนธรรม)
- ข้อมูลที่ให้ระหว่างการปรึกษาหารือจะครบถ้วน โปร่งใส เข้าใจง่าย ส่งเสริมการครอบคลุมทุกกลุ่มคนและคำนึงถึงความละเอียดอ่อนด้านเพศภาวะ ข้อมูลควรอธิบายวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น
- ผู้ฝึกสอนและวิทยากรกระบวนการที่เหมาะสมจะเป็นผู้นำการปรึกษาหารือ รวมถึงผู้ฝึกสอนที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคม สิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง และความเท่าเทียมระหว่างเพศ จะมีบริการล่ามให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้พูดภาษาลาว (เมื่อจำเป็น)

- ในการปรึกษาหารือทุกครั้ง จะต้องมีการจัดทำบันทึกเป็นเอกสารและมีการจัดทำรายงานที่โปร่งใส ถูกต้อง และเรียบเรียงอย่างต่อเนื่องสมเหตุสมผล ควรรวบรวมเอกสารการเข้าร่วมประชุมจากการประชุมแต่ละครั้ง พร้อมด้วยสรุปบันทึกการประชุมและภาพถ่าย บันทึกการปรึกษาหารือทั้งหมดที่ดำเนินการภายใต้กรอบของโครงการจะได้รับการบริหารจัดการโดยหน่วยบริหารโครงการ (Project Management Unit: PMU)

การปรึกษาหารือกับกลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการรับประกันตามบทบัญญัติของข้อ 3.5 ของแผนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SEP) (ภาคผนวก 7ก) โดยจะอยู่ในรูปแบบของการประชุมรายบุคคล (กรอบเวลา/ช่วงเวลา: ตามที่โครงการกำหนด) การลงพื้นที่ภาคสนามและการพบปะกับชุมชน (กรอบเวลา/ช่วงเวลา: ตลอดการดำเนินโครงการ) และเวทีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (กรอบเวลา/ช่วงเวลา: ปีละครั้งเมื่อสิ้นสุดรอบการปลูกพืชประจำปี) การจัดทำงบประมาณโดยละเอียดสำหรับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการปรึกษาหารือจะรวมอยู่ในงบประมาณของโครงการ

5.4.2 การรายงานการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมือง

GIZ จะให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ ผ่านทางสื่อต่างๆ (ออนไลน์ สิ่งพิมพ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และอื่นๆ) การสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูลจะได้รับการส่งเสริม รวมถึงผ่านทางเว็บไซต์สองภาษาของโครงการและเครือข่ายโซเชียลมีเดีย โบรชัวร์และสื่อการเรียนรู้ การกระจายเสียงตามสาย การประชุมและการแลกเปลี่ยน การลงพื้นที่ภาคสนาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในท้องถิ่น และช่องทางอื่นๆ หากเหมาะสมข้อมูลจะได้รับการนำเสนอโดยใช้ภาพและภาษาท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ช่องทางและแนวทางที่ใช้เพื่อจะสามารถเข้าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป้าหมายที่แตกต่างอย่างมีประสิทธิภาพมีรายละเอียดอยู่ในแผนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SEP) (ภาคผนวก 7ก)

การรายงานประจำปีจะให้ภาพรวมของการปรึกษาหารือและการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ได้ดำเนินการ ข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าในการดำเนินโครงการ รวมถึงแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) แผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (GAP) และแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) และจะให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในปีต่อไป เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการเผยแพร่และเปิดเผยข้อมูลโครงการในวงกว้างที่สุด รวมถึงรายละเอียดใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือของท้องถิ่นที่เข้าถึงได้ในการเปิดเผยข้อมูล รวมถึงสื่อภาพและเสียง เช่น ใบปลิว โบรชัวร์ วิดีโอ และการออกอากาศทางวิทยุชุมชนในภาษาท้องถิ่น จะถูกนำมาใช้นอกเหนือจากรูปแบบการสื่อสารอื่นๆ ในกรณีของบุคคลที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง จะมีการให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผู้หญิง ผู้ที่ไม่รู้หนังสือหรือไม่รู้เทคโนโลยี และบุคคลที่มีความ

บกพร่องทางการได้ยินหรือการมองเห็น ผู้ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างจำกัดหรือเข้าไม่ถึงเลย และความต้องการพิเศษอื่นๆ ที่กลุ่มเหล่านี้อาจมี การเผยแพร่ข้อมูลจะดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ร่วมงานหลักของโครงการและผู้มีบทบาทในท้องถิ่น เช่น ผู้นำหมู่บ้าน และกลุ่มผู้ผลิต

6. รายงานการประเมินเพศภาวะ และแผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (**Gender Assessment and Action Plan**)

ความเท่าเทียมระหว่างเพศยังได้รับอิทธิพลจากภูมิหลังทางชาติพันธุ์ในประเทศไทยด้วย กลุ่มชาติพันธุ์มีแนวโน้มที่จะเป็นปิตาธิปไตยเช่นเดียวกับสังคมกระแสหลักในประเทศไทย ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศภายในกลุ่มเหล่านี้ (UNDP, 2021) ตามนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว ระบบความเชื่อดั้งเดิมของชนเผ่าพื้นเมืองถือเป็นพื้นฐานของความสามารถในการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง อย่างไรก็ดี เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ในโลก ความเชื่อบางอย่างเหล่านี้อาจจำกัดวิธีที่ผู้หญิงในกลุ่มชาติพันธุ์แสดงออกและแสดงความคิดเห็นของตน นอกจากนี้ แม้ว่าสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากจะมีบัตรประจำตัว แต่ก็มีผู้หญิงจำนวนน้อยกว่าที่มีสัญชาติไทย เนื่องจากผู้หญิงที่สามารถอ่าน เขียน และพูดภาษาไทยได้ดีมีน้อยกว่า (IWNT, 2011) ผู้หญิงที่ไม่มีสัญชาติอย่างเป็นทางการจะมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้เอกสารดังกล่าว เช่น การจ้างงานอย่างเป็นทางการหรือบริการทางการเงิน เมื่อโอกาสทางเศรษฐกิจในชุมชนมีจำกัด ประกอบกับรายได้ครัวเรือนไม่เพียงพอจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำอยู่ (เช่น เกษตรกรรม) และมีหนี้สิน แนวโน้มบ่งชี้ว่ากรณีความรุนแรงในครอบครัวมีเพิ่มขึ้น เมื่อมาตรการรักษาความปลอดภัยแบบดั้งเดิมล้มเหลวในการปกป้องผู้หญิงเหล่านี้ หลายคนตัดสินใจทำงานผิดกฎหมายเพื่อหาเลี้ยงชีพและเพื่อเข้าถึงทรัพยากรที่จะช่วยให้พวกเธอและครอบครัวได้รับสัญชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เป็นม่ายและมีลูกที่ต้องดูแล (IWNT, 2011)

แผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (Gender Action Plan: GAP) ได้รับการพัฒนาขึ้น (ภาคผนวก 8ข) โดยอ้างอิงตามรายงานการประเมินด้านเพศภาวะที่มีรายละเอียดมาก (ภาคผนวก 8ก) เพื่อบูรณาการมาตรการด้านเพศภาวะ เข้าสู่โครงการ โดยจะช่วยให้มั่นใจว่าความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะจะได้รับการหลีกเลี่ยงหรือทำให้บรรเทาเบาบางลง และเพื่อเพิ่มผลประโยชน์ร่วมระหว่างสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงสุด สำหรับทั้งชายและหญิงจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง แผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (GAP) ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผู้หญิง และความท้าทายและโอกาสเพิ่มเติมที่ผู้หญิงจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาจเผชิญ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าผู้หญิงมีความหลากหลาย ไม่ได้เป็นกลุ่มที่ลักษณะเหมือนกัน แผนดังกล่าวประกอบด้วย

- มาตรการที่คำนึงถึงประเด็นเพศภาวะสำหรับกิจกรรมโครงการ รวมถึงมาตรการที่เชื่อมโยงกับหลายมิติ (cross-cutting) ซึ่งดูแลและเสริมสร้างเสียงและพลังของผู้หญิง รวมถึงเสียงและพลังของผู้หญิงชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศภายใต้บริบทของโครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุน กรอบเวลาและความรับผิดชอบระบุไว้ในแผนดำเนินงานด้านเพศภาวะด้วย
- ตัวชี้วัดผลลัพธ์จากการคำนึงถึงประเด็นเพศภาวะและเป้าหมายการแยกตามเพศ รวมถึงตัวชี้วัดและเป้าหมายที่คำนึงถึงการมีสองอัตลักษณ์ของผู้หญิงชนเผ่าพื้นเมือง โดยพิจารณาจากเพศภาวะ (อัตลักษณ์การเป็นผู้หญิง) และชาติพันธุ์ (อัตลักษณ์การเป็นคนกลุ่มชาติพันธุ์)

7. กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (Grievance Redress Mechanism: GRM)

ตามนโยบายสิ่งแวดล้อมและสังคมฉบับปรับปรุง[5] ของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว วัตถุประสงค์ของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM) คือการรับเรื่องและอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาข้อกังวลและข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของกิจกรรมที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนภูมิอากาศสีเขียว

รายละเอียดเต็มรูปแบบของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM) ของโครงการอยู่ในภาคผนวก 7ก (แผนการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย (SEP)) ในบริบทของโครงการ Thai Rice วัตถุประสงค์เฉพาะของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM) คือ

- จัดให้มีช่องทางการสื่อสารเพื่อรับข้อเสนอแนะและข้อร้องเรียนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงเกษตรกร ผู้ให้บริการ หน่วยงานท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน (NGOs) และอื่นๆ) โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการแก้ไขข้อร้องเรียนด้วยมิตรภาพอันดีเท่าที่เป็นไปได้ และลดการใช้ระบบกฎหมายให้เหลือน้อยที่สุด
- กำหนดขั้นตอนการรับเรื่องร้องเรียนโดยระบุความรับผิดชอบและสายการรายงานที่ชัดเจน เพื่อดำเนินการประมวลผลข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทันท่วงทีและโปร่งใส
- จัดให้มีระบบบันทึกข้อร้องเรียนและมาตรการ (หากมี) เพื่อตอบสนองต่อข้อร้องเรียน
- จัดทำกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนแยกต่างหากสำหรับการร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ (SEAH) ซึ่งสะท้อนถึงความละเอียดอ่อนด้านเพศภาวะ วัฒนธรรม และความเป็นส่วนตัว ที่อาจเกี่ยวข้องกับข้อร้องเรียนเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ

กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของโครงการตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานดังต่อไปนี้:

- ความโปร่งใส: การรับและประมวลผลข้อร้องเรียนจะดำเนินการอย่างโปร่งใส ในลักษณะที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและคำนึงถึงความละเอียดอ่อนด้านเพศภาวะ และในภาษาที่เหมาะสม
- ความต่อเนื่องไม่ขาดตอน: ช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างจะยังคงอยู่ระหว่างผู้ร้องเรียนและกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ตลอดระยะเวลาของกระบวนการร้องเรียน
- การเข้าถึงได้: ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนจะสามารถเข้าถึงกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนได้อย่างอิสระ

[5] นโยบายสิ่งแวดล้อมและสังคมฉบับปรับปรุงของ GCF (กันยายน พ.ศ. 2564): Revised environmental and social policy | Green Climate Fund.

- การเปิดเผยข้อมูล: ข้อร้องเรียนทั้งหมดจะได้รับการบันทึกและจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ โดยไม่คำนึงว่าการร้องเรียนนั้นมีมูลหรือไม่ (การตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ตามมาในภายหลังจะตัดสินว่าการร้องเรียนนั้นมีเหตุอันควรหรือไม่)
- การหารือ: การร้องเรียนที่มีเหตุอันควรทั้งหมดจะได้รับการติดตามด้วยการหารือกับผู้ร้องเรียนอย่างน้อยหนึ่งครั้ง – ซึ่งอาจตามมาด้วยด้วยการลงพื้นที่โดยตัวแทนของโครงการ หากมีประโยชน์หรือเกี่ยวข้อง
- ความเป็นส่วนตัว: กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจะสอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทย และจะเคารพต่อการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้ร้องเรียน

ข้อร้องเรียนอาจแบ่งออกเป็นสองประเภท ดังนี้

ข้อร้องเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ กรณีนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้ร้องเรียนยื่นข้อร้องเรียนที่อาจทับซ้อนทางภูมิศาสตร์หรือห้วงเวลากับโครงการ แต่ถึงกระนั้นก็อยู่นอกขอบเขตของกรอบแนวคิดของโครงการ การร้องเรียนประเภทนี้อยู่นอกเหนือขอบเขตของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนตามแนวทางปฏิบัติมาตรฐานของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (โปรดดูด้านล่าง) การคัดกรองเบื้องต้นและการสืบสวนสอบสวนจะดำเนินการหากมีการรายงานข้อร้องเรียนไปยังกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

ข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ข้อร้องเรียนดังกล่าวเกิดจากการดำเนินการด้านผลผลิต กิจกรรม และกิจกรรมย่อยของโครงการ ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การร้องเรียนประเภทนี้อาจเป็นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม:

- **ทางตรง:** มาตรการที่โครงการส่งมอบหรือดำเนินการไม่สามารถตอบสนองแก่ผู้รับในทางใดทางหนึ่ง
- **ทางอ้อม:** ชุดเงื่อนไขที่กำหนดโดยโครงการอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความไม่สะดวกแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การร้องเรียนนี้ไม่เกี่ยวกับบริการที่โครงการจัดหาให้ และผู้ร้องเรียนอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รับประโยชน์เป้าหมายของโครงการ (เช่น อาจเป็นเกษตรกรที่อยู่นอกขอบเขตของโครงการ) แต่ข้อร้องเรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีโครงการทำงานอยู่

คำอธิบายโดยละเอียดของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน อยู่ในภาคผนวก 7ก (แผนการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย) โดยสรุป กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของโครงการช่วยให้สามารถรายงานข้อร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆ หลายช่องทาง ทำให้มั่นใจได้ว่าข้อร้องเรียนทั้งหมดจะมีการรับเรื่องไว้และได้รับการตอบสนองภายในระยะเวลาที่กำหนด และได้รับการบันทึกอย่างเป็นระบบ กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทำงานบนพื้นฐานของการเพิ่มระดับ การร้องเรียนจะได้รับการจัดการแก้ไขในท้องถิ่นเท่าที่เป็นไปได้ ในกรณีที่หน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียน

(GCU) ระดับท้องถิ่น ไม่สามารถจัดการข้อร้องเรียนจนเป็นที่พอใจของผู้ร้องเรียนได้ การร้องเรียนจะได้รับการยกระดับไปยังหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับถัดไปภายใต้ลำดับชั้นของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

การประมวลผลข้อร้องเรียน

การร้องเรียนเริ่มต้นขึ้นโดยผู้ร้องเรียน ผู้ร้องเรียนจะยื่นเรื่องร้องเรียนต่อโครงการผ่านทางเว็บไซต์ของโครงการ หมายเลขโทรศัพท์ ตัวแทนโครงการในพื้นที่ กิจกรรมในท้องถิ่น หรือหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนซึ่งตั้งอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม การร้องเรียนนี้จะได้รับการบันทึก คัดกรองเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติด้านขอบเขตของข้อร้องเรียนโดยผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS Manager) และหากพบว่ามีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ ก็จะได้รับการประมวลผลและมอบหมายให้กับหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เหมาะสม ไม่ว่าในกรณีใด - เป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่เข้าเกณฑ์ - การยื่นข้อร้องเรียนจะได้รับการตอบรับกลับไปยังผู้ร้องเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด (5 วัน) ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการ ซึ่งเป็นสมาชิกของหน่วยบริหารโครงการ (PMU) มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในแต่ละวัน และจัดเก็บบันทึกข้อร้องเรียนที่ได้รับอย่างเป็นระบบ และดูแลว่าจะดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียนดังกล่าวอย่างไร

กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทำงานบนพื้นฐานของการเพิ่มระดับ (escalatory model) ข้อร้องเรียนจะได้รับการจัดการแก้ไขในท้องถิ่นเท่าที่เป็นไปได้ ในกรณีที่หน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียน (GCU) ระดับท้องถิ่น ไม่สามารถจัดการข้อร้องเรียนจนเป็นที่พอใจของผู้ร้องเรียนได้ การร้องเรียนจะได้รับการยกระดับไปยังหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับถัดไปภายใต้ลำดับชั้นของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน หน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนเป็นโครงสร้างชั่วคราวที่จัดขึ้นเพื่อพิจารณาข้อร้องเรียนที่เฉพาะเจาะจง และจะยุติลงหลังจากแก้ไขข้อร้องเรียนได้สำเร็จ หรือเมื่อข้อร้องเรียนถูกยกระดับขึ้นไปยังระดับถัดไป กระบวนการนี้จึงช่วยให้มั่นใจได้ว่าหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนจะมีองค์ประกอบด้านความเชี่ยวชาญทางเทคนิค ทางวัฒนธรรม หรือทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับข้อร้องเรียนเฉพาะบริบท

กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนมีลำดับชั้นอยู่ 3 ระดับและเสริมด้วยระดับที่สี่ (กองทุนภูมิอากาศสีเขียว หรือ GCF) ได้แก่ **ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ GIZ และระดับ GCF** การร้องเรียนจะได้รับการพิจารณาในแต่ละระดับ และจะมีการเสนอการดำเนินการแก้ไขเยียวยาภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับข้อร้องเรียนครั้งแรก (ระดับท้องถิ่น) หรือเมื่อการร้องเรียนได้ถูกยกระดับไปยังระดับถัดไป (ระดับประเทศหรือระดับ GIZ)

ตารางที่ 8: ขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

ขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ขั้นตอนที่ 1: การยื่นข้อร้องเรียนต่อโครงการ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ขั้นตอนที่ 2: การลงทะเบียนข้อร้องเรียน	เจ้าหน้าที่ GIZ บันทึกข้อร้องเรียน
ขั้นตอนที่ 3: การคัดกรองคุณสมบัติด้านขอบเขตของข้อร้องเรียน	ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS Manager)
ขั้นตอนที่ 4: สืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียนตามระดับชั้น	พิจารณาและเสนอการดำเนินการแก้ไขเยียวยาโดยหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียน (GCU) ระดับท้องถิ่น หรือหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับประเทศ หรือระดับ GIZ ประเทศไทย หรือระดับ GCF
ขั้นตอนที่ 5: การปิดกรณีการร้องเรียน	ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมบันทึกจัดเก็บเป็นเอกสารและปิดกรณีการร้องเรียนอย่างเป็นทางการ

ตารางที่ 8:*9* การวิเคราะห์ข้อร้องเรียนตามระดับความรุนแรง

ระดับการร้องเรียน	คำอธิบาย	การดำเนินการ
ไม่มีมูล/ไม่มีเหตุอันควร	การร้องเรียนหรือข้อกังวลไม่เกี่ยวข้องกับโครงการ	สื่อสารและอธิบายสถานการณ์จริงให้ผู้ร้องเรียนทราบ ลงทะเบียนว่าไม่มีมูล
เล็กน้อย/ไม่สำคัญ	การร้องเรียนเกี่ยวข้องกับโครงการแต่ไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น การจัดการแก้ไขสามารถทำได้ทันที	สื่อสารและอธิบายสถานการณ์จริงให้ผู้ร้องเรียนทราบ แนวทางแก้ไขจะพิจารณาตามระบบการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียน
ขั้นต่ำ	การร้องเรียนเกี่ยวข้องกับโครงการและทำให้เกิดความเสียหาย	สื่อสาร อธิบายสถานการณ์จริง เปิดเผยข้อมูลหากจำเป็น หารือกับผู้ร้องเรียนเพื่อหาแนวทางแก้ไข

ระดับการร้องเรียน	คำอธิบาย	การดำเนินการ
	เล็กน้อย และ/หรือในพื้นที่ขนาดเล็ก จำเป็นต้องมีการเจรจา	แนวทางแก้ไขจะพิจารณาตามระบบการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียน
ปานกลาง	การร้องเรียนเกี่ยวข้องกับโครงการและก่อให้เกิดความเสียหายปานกลางโดยครอบคลุมพื้นที่ที่ขยายใหญ่ขึ้น จำเป็นต้องมีการเจรจาและการปรึกษาหารือ	สื่อสาร อธิบายสถานการณ์จริง เปิดเผยข้อมูลหากจำเป็น หารือกับผู้ร้องเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไข แนวทางแก้ไขจะพิจารณาตามระบบการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียน
ร้ายแรง	การร้องเรียนเกี่ยวข้องกับโครงการและก่อให้เกิดความเสียหายขนาดใหญ่ และ/หรือครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างที่ยากต่อการควบคุม	สื่อสาร อธิบายสถานการณ์จริง เปิดเผยข้อมูลหากจำเป็น หารือกับผู้ร้องเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไข หากจำเป็นให้เสนอชื่อหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหา โดยปกติแล้วหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ได้รับการเสนอชื่อจะประกอบด้วยบุคคลที่เป็นที่เคารพในหมู่บ้าน แนวทางแก้ไขจะพิจารณาตามระบบการปฏิบัติต่อข้อร้องเรียน
หายนะ	การร้องเรียนเกี่ยวข้องกับโครงการและเกิดความเสียหายที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งโดยทั่วไปต้องใช้วิธีการแก้ไขที่ซับซ้อน	ปรึกษาหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับชาติเพื่อหาแนวทางแก้ไข หากหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับท้องถิ่นไม่สามารถจัดการแก้ไขข้อร้องเรียนได้

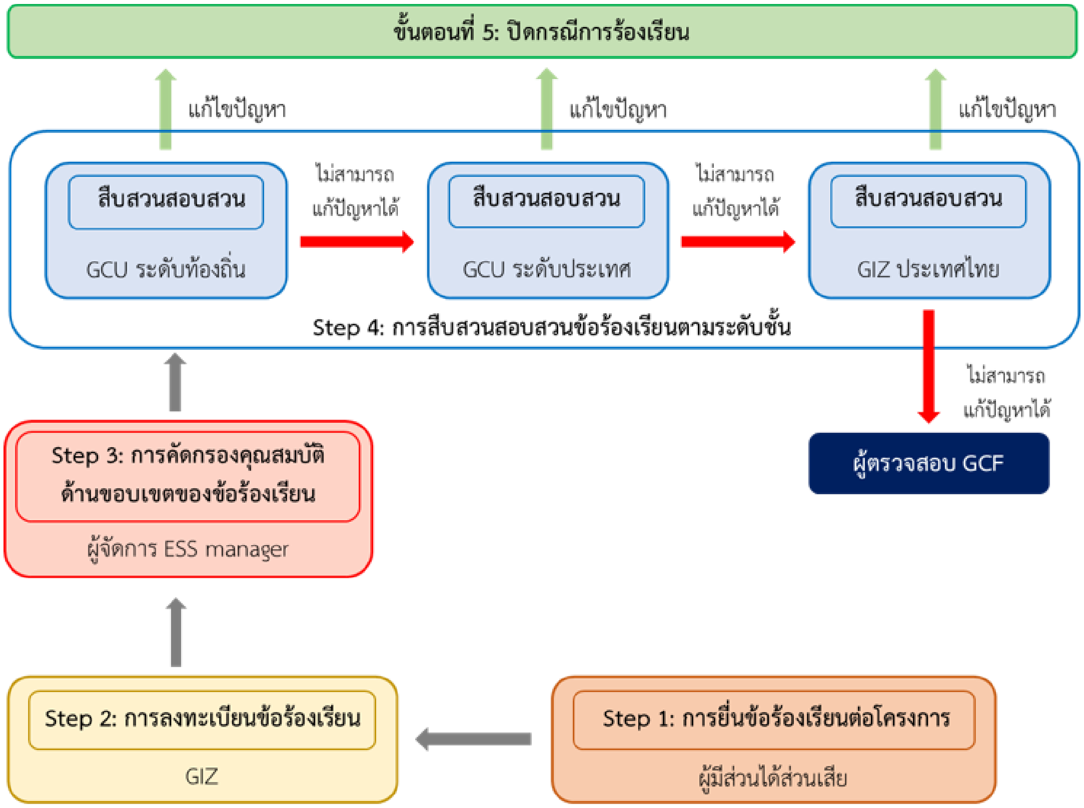

ภาพที่ 4: ผังงานกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM)

7.1 การร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ (SEAH)

การร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ (SEAH) มีกระบวนการที่แตกต่างออกไป เนื่องจากอาจมีความแตกต่างในเชิงคุณภาพ และอาจมีความร้ายแรงมากกว่ากรณีการร้องเรียนที่ไม่ใช่การแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ ดังนี้

- ความขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม (conflicts of interest) ที่อาจเกิดขึ้น: การร้องเรียนอาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการที่อาจมีบทบาทในการพิจารณาข้อร้องเรียน
- ความเป็นส่วนตัว: ผู้ร้องเรียนที่ยื่นข้อกล่าวหาร้ายแรงเกี่ยวกับการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ อาจไม่ต้องการให้ตัวตนของเขาหรือเธอเป็นที่รู้จักในวงกว้าง

- ความละเอียดอ่อนด้านเพศภาวะและทางวัฒนธรรม: โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ร้องเรียนที่ได้รับความบอบช้ำทางจิตใจ อาจต้องการหาหรือเรื่องข้อร้องเรียนกับบุคคลที่มีเพศภาวะเดียวกันเท่านั้น หรือในบริบทที่เป็นที่ยอมรับทางวัฒนธรรม

ดังนั้น โครงการ Thai Rice จึงได้รวมเอากลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM) สำหรับข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ ซึ่งใช้หลักผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางและคำนึงถึงมิติทางเพศภาวะ ไว้ด้วยกัน บุคคลที่ต้องการยื่นข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิดและการคุกคามทางเพศ จะจัดให้มีหมายเลขโทรศัพท์เฉพาะของโครงการ (แตกต่างจากหมายเลขโทรศัพท์ของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทั่วไป) หรือที่อยู่อีเมลเฉพาะของโครงการ (แตกต่างจากที่อยู่อีเมลของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทั่วไป) ซึ่งผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมจะรับได้โดยตรง คำอธิบายที่ครบถ้วนเกี่ยวกับกระบวนการของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนสำหรับกรณีการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ จะแสดงไว้ในเว็บไซต์ของโครงการ รวมถึงในเอกสารประกอบของโครงการ (แผ่นพับ บันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ)

เมื่อพิจารณาว่าข้อร้องเรียนอาจเป็นไปได้ในหลากหลายรูปแบบ และระดับความร้ายแรงของข้อกล่าวหาก็เป็นไปได้หลายระดับ รูปแบบการแก้ไขปัญหาที่ถูกออกแบบเป็นแบบเดียวแต่สามารถใช้กับทุกกรณี (one-size-fits-all) จึงไม่ถือว่าเหมาะสม อีกทั้งรูปแบบการยกระดับที่ใช้เป็นมาตรฐาน ซึ่งเริ่มต้นที่ระดับท้องถิ่น จากนั้นหากจำเป็นจึงยกระดับไปสู่ระดับประเทศและระดับ GIZ ก็ไม่เหมาะสมเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ข้อกล่าวหาเกี่ยวข้องกับตัวแทนโครงการในพื้นที่ หรือในกรณีที่อัตลักษณ์ของผู้ร้องเรียนมีความเสี่ยงที่จะได้รับการเปิดเผยให้ชุมชนท้องถิ่นทราบ (โดยขัดต่อความประสงค์ของผู้ร้องเรียน)

ข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ การล่วงละเมิด และการคุกคามทางเพศ จะได้รับการพิจารณาด้วยความเห็นอกเห็นใจและความละเอียดอ่อนเสมอ ในกรณีที่ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมไม่ใช่ผู้ที่เหมาะสมที่สุดที่จะนำการสืบสวนสอบสวนและแก้ไขปัญหา (เช่น ด้วยเหตุผลด้านเพศภาวะหรือทางภาษา) ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมจะเสนอชื่อผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียน (Grievance Focal Point) ซึ่งเหมาะสมกว่าในการทำหน้าที่ดังกล่าว ผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนอาจเป็นสมาชิกของหน่วยบริหารโครงการ (PMU) ซึ่งเป็นสมาชิกของทีมงานดำเนินโครงการในกรอบกว้าง (เช่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติการ (Executing Entity: EE)) หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ในทุกกรณี ผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนจะมีพันธกรณีที่เข้มงวดในการรักษาความลับ

ในขั้นแรกผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนจะติดตามเรื่องร้องเรียนกับผู้ร้องเรียนทางโทรศัพท์ ทางอีเมล หรือด้วยตนเอง (ตามความเหมาะสม) เพื่อชี้แจงรายละเอียดของข้อร้องเรียน และเพื่อทำความเข้าใจ 'กฎพื้นฐาน' ที่ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้โครงการยึดถือ (เช่น ต้องการให้เก็บรักษาตัวตนของเขา/เธอเป็นความลับหรือไม่ เขา/เธอยินดีให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้รับการสัมภาษณ์หรือไม่ ผู้ร้องเรียนต้องการให้มีการก้ปัญหาในรูปแบบใด เป็นต้น) จากนั้นจะกำหนดทางเลือกที่ใช้ได้กับโครงการเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียน และหากพบว่าถูกต้องมีเหตุอันควร ก็จะจัดให้มีมาตรการตอบสนองที่เหมาะสม ผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนและผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (หากไม่ใช่บุคคลเดียวกัน) จะร่วมกันกำหนดแนวทางการตอบสนองที่เหมาะสมกับความต้องการโดยพิจารณาจากลักษณะและความร้ายแรงของข้อกล่าวหาและความปรารถนาของผู้ร้องเรียน

หากผู้ร้องเรียนไม่พอใจกับแนวทางการตอบสนองที่จัดทำขึ้นหรือการดำเนินการที่เสนอเพื่อจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน ผู้ร้องเรียนสามารถยกระดับการร้องเรียนไปยัง GIZ ประเทศไทยได้

7.2 การร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

กลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน (GRM) ของโครงการ Thai Rice จะดำเนินการในลักษณะที่จะช่วยจัดการแก้ไขข้อกังวลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ (รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะปฏิบัติตามขั้นตอนและหลักการของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนทั้งหมดที่ระบุไว้ข้างต้น: เช่น การรักษาความลับและการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ บทบัญญัติที่ระบุไว้ต่อไปนี้จะได้รับการปฏิบัติตาม เพื่อให้หลักประกันว่าการร้องเรียนของกลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการประมวลผลอย่างมีประสิทธิผล เข้าถึงได้ ยุติธรรม โปร่งใส และสร้างสรรค์

- การยื่นข้อร้องเรียนของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถทำได้ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ (ก) ในรูปแบบลายลักษณ์อักษรเป็นภาษาท้องถิ่น (เพื่อให้มั่นใจว่าภาษาจะไม่เป็นอุปสรรค/ข้อจำกัด) (ข) ในรูปแบบการบอกกล่าวทางวาจาผ่านหมายเลขโทรศัพท์เฉพาะของโครงการ (ค) โดยการนำเสนอข้อมูลเป็นการส่วนตัว (พบปะกันตัวต่อตัว) (ง) โดยการส่งตัวแทนที่ผู้ร้องเรียนเลือกได้เองอย่างอิสระ[6] เช่น ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสหมู่บ้าน ผู้นำทางจิตวิญญาณ) หรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับความไว้วางใจ

[6] การเลือกตัวแทนอย่างอิสระมีความสำคัญสูงสุด เนื่องจากหลักฐานจากประสบการณ์บ่งชี้ว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมบางกลุ่มไม่ได้รู้สึกว่าผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนที่เหมาะสมของพวกเขาเสมอไปในการร้องเรียนประเภทต่างๆ

- เพื่อให้มั่นใจว่าการร้องเรียนจะมีขั้นตอนการดำเนินการที่เหมาะสม โครงการจะจัดให้มีบริการล่าม และ/หรือการแปลในภาษาท้องถิ่นที่ผู้ร้องเรียนต้องการ
- ขั้นตอนของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจะได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณะในภาษาที่เกี่ยวข้อง เช่น บนเว็บไซต์และในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ บุคคลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้าร่วมในมาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถ และผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสหมู่บ้าน ผู้นำทางจิตวิญญาณ) จะได้รับทราบและกระตุ้นให้ตระหนักถึงกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน และการทำงานของกลไกแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเป็นการเฉพาะ มาตรการสร้างความตระหนักดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะรู้วิธีบอกกล่าวหรือแจ้งข้อกังวลที่อาจเกิดขึ้นของตน ในกรณีที่ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการไม่ใช่ผู้ที่เหมาะสมที่สุดที่จะนำการสืบสวนสอบสวนและแก้ไขปัญหา (เช่น เนื่องจากอุปสรรคด้านภาษาหรือเหตุผลทางวัฒนธรรม) ผู้จัดการมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมจะเสนอชื่อผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียน (Grievance Focal Point) ซึ่งเหมาะสมกว่าในการทำหน้าที่ดังกล่าว ผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนอาจเป็นสมาชิกของหน่วยบริหารโครงการ (PMU) ซึ่งเป็นสมาชิกของทีมงานดำเนินโครงการในกรอบกว้าง (เช่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติการ (Executing Entity: EE)) หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ในทุกกรณี ผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนจะมีพันธกรณีที่เข้มงวดในการรักษาความลับ
- ข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงบุคคลที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง จะได้รับการพิจารณาโดยใช้ความเชี่ยวชาญด้านเทคนิค ทางวัฒนธรรม หรือทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม ในกรณีที่จำเป็นหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับท้องถิ่นและ/หรือหน่วยพิจารณาเรื่องร้องเรียนระดับประเทศ (ตามที่อธิบายไว้ในข้อ 7 ข้างต้น) จะมีสมาชิกเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย

8. ต้นทุน งบประมาณ ตารางเวลา และความรับผิดชอบขององค์กร

8.1 ต้นทุน งบประมาณ ตารางเวลา

งบประมาณและการดำเนินการตามแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ (EGP) ได้รับการสะท้อนให้เห็นในงบประมาณและการดำเนินการของแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) (ภาคผนวก 6ก)

แนวทางการจัดการแผนงาน (programme management approach) ได้รับการบูรณาการอย่างมาก ซึ่งหมายความว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อป้อนให้กับระบบการติดตามและประเมินผล (M&E) การป้องกันผลกระทบประเด็นด้านเพศภาวะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จะนำไปผ่านเครื่องมือและกลไกอันเดียวกัน ดังนั้น งบประมาณ กำหนดเวลา และความรับผิดชอบภายใต้แผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จึงสรุปไว้ภายใต้แผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESMP) และแผนดำเนินงานด้านเพศภาวะ (GAP) ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว แนวทางการจัดการแผนงานนี้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับขอบเขตและระดับความเสี่ยงและผลกระทบของโครงการ Thai Rice ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โครงการ

8.2. ข้อตกลงการดำเนินโครงการ (Implementation Arrangements) และความรับผิดชอบขององค์กร

โครงการ Thai Rice จะได้รับการกำกับดูแลโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ (Project Steering Committee: PSC) ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลหลักของโครงการ คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการจะประชุมกันปีละสองครั้ง และประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงและกรมต่างๆ ของไทย รวมถึงสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานหลักของประเทศ (National Designated Authority: NDA) และพันธมิตรโครงการที่ใกล้ชิด กรรมการหนึ่งท่านเป็นตัวแทนภาคเอกชน โดยมาจากพันธมิตรภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมในโครงการผ่านโครงการ develoPPP (ซึ่งเป็นตำแหน่งหมุนเวียน) คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ (PSC) จะรับผิดชอบในการกำกับดูแลด้านนโยบายและประสานงานความร่วมมือกับพันธมิตร

หน่วยบริหารโครงการ (PMU) จะรับผิดชอบในการปฏิบัติงานประจำวันของโครงการ Thai Rice สมาชิกของหน่วยบริหารโครงการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจาก 4 หน่วยงานปฏิบัติการ (Executing Entities: EE) ได้แก่ กรมการข้าว (กข.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) และ GIZ รวมถึงเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) (ในฐานะหน่วยงานไทยที่มีหน้าที่โดยรวมในการสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตร โดยทำงานในบริบทของโครงการ Thai Rice ผ่านกรมการข้าว) หน่วยบริหาร

โครงการ (PMU) จะได้รับแจ้งจากทีมงานป้องกันผลกระทบ (Safeguards Team) เกี่ยวกับประเด็นการป้องกันผลกระทบที่สำคัญ (รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์) เพื่อกระตุ้นให้มีมาตรการบรรเทาผลกระทบ ทีมงานป้องกันผลกระทบจะแจ้งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดทางเทคนิคของประเด็นการป้องกันผลกระทบให้แก่หน่วยงานปฏิบัติการ (EE) ของโครงการและที่ปรึกษาของ GIZ โดยตรง

นอกจากนี้ ผู้ประสานงานมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS) จะได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือในการประสานงานและรับประกันผลประโยชน์ที่จะเกิดกับกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงในการกำกับดูแลการป้องกันผลกระทบทางสังคมอื่นๆ ภายใน GIZ กรมการข้าว ธ.ก.ส. สผ. และ IRRI ทีมบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESM) จะรับผิดชอบในการดำเนินการและตรวจติดตามแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์

8.3. การติดตาม ประเมินผล และการรายงาน

ตัวชี้วัดของแผนดำเนินงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์จะถูกรวมไว้ในระบบการจัดการข้อมูลโดยรวมของโครงการ และจะถูกเก็บรวบรวมไว้ร่วมกับข้อมูลอื่นๆ ซึ่งต้องจัดเก็บเพื่อวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล (M&E) การป้องกันผลกระทบ และการบูรณาการในประเด็นเพศภาวะ กลไกการรายงานหลักคือรายงานความก้าวหน้าประจำปีที่ต้องยื่นต่อกองทุนภูมิอากาศสีเขียว โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะได้รับรายงานประจำปีดังกล่าวด้วย และจะมีการนำเสนอประเด็นสำคัญในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ (PSC) นอกจากนี้ในบริบทของการติดตามและประเมินผล (M&E) จะมีการยึดมั่นในหลักการฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (FPIC) เมื่อใดก็ตามที่การติดตามและประเมินผลมีส่วนเข้าไปสัมพันธ์กับความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ (รวมถึงผู้ที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความรู้นั้นจะได้รับการบันทึกและจัดทำเป็นเอกสาร แบ่งปัน และเผยแพร่สู่สาธารณะ

9. เอกสารอ้างอิง

Academic Accelerator. Kuy People. 2023. Available at https://academic-accelerator.com/encyclopedia/kuy-people [accessed 09.08.2023].

Apidechkul T, Chomchoei C, Wongnuch P, Tamornpark R, Upala P, Yeemard F, et al. Associations of childhood experiences and methamphetamine use among Akha and Lahu hill tribe youths in northern Thailand: a cross-sectional study. Plos one. 2020; 18;15(6):e0234923.

Apidechkul T, Laingoen O, Suwannaporn S. Inequity in accessing health care service in Thailand in 2015: A case study of the hill tribe people in Mae Fah Luang district, Chiang Rai, Thailand. Journal of Health Research. 2016;30(1):67–71.

Apidechkul T, Tamornpark R, Chomchoei C, Upala P, Yeemard F. Association between lifestyle behaviors and hypertension among hill tribe adults in Thailand: a cross-sectional study. Journal of Racial and Ethnic Health Disparities. 2021; 9(4): 1517-1527.

Apidechkul T, Wongnuch P, Sittisarn S, Ruanjai T. Health situation of Akha Hill Tribe in Chiang Rai Province. Journal of Public Health and Development. 2016; 14(1): 77-97.

Baird, I. G., Leepreecha, P. & Yangcheepsutjarit, U. Who should be considered 'Indigenous'? A survey of ethnic groups in northern Thailand, Asian Ethnicity. 2017, 18:4, 543-562, DOI: 10.1080/14631369.2016.1268044.

Belghith N.B.H . Poverty and Equity Brief in Thailand. 2023. https://databankfiles.worldbank.org/public/ddpext_download/poverty/987B9C90-CB9F-4D93-AE8C-750588BF00QA/current/Global_POVEQ_THA.pdf.

Berger, D. N.; Bulanin, N.; García-Alix, L.; Jensen, M. W.; Leth, S.; Alvarado Madsen, E.; Mamo, D.; Parellada, A.; Rose, G.; Pedersen Sierra, S.; Thorsell, S.; and Wessendorf, K. The Indigenous World 2023. Mamo, D. (ed.). Available at https://iwgia.org/doclink/iwgia-book-the-indigenous-world-2023-eng/eyJ0eXAiOiJKV1QiLCJhbGciOiJIUzI1NiJ9.eyJzdWIiOiJpd2dpYS1ib29rLXRoZS1pbmRpZ2Vub3VzLXdvcmxkLTIwMjMtZW5nIiwiaWF0IjoxNjgxNzcwMDMxLCJleHAiOjE2ODE4NTY0MzF9.PxHbwjCHHzLhC5V4CSm9QD0ZwrRgqSEZOAP38mX6h9c.

GCF. Indigenous Peoples Policy. 2018. Available at https://www.greenclimate.fund/document/indigenous-peoples-policy .

GCF. Revised Environmental and Social Policy. 2021. Available at https://www.greenclimate.fund/document/revised-environmental-and-social-policy.

Health Centre for Ethnic Groups, Border Men, and Cross-border Workers - Department of Health. Information system to support health promotion and environmental health-Chiang Rai. 2019.https://hhdclampang.anamai.moph.go.th:8080/hhdcdashboard/frontend/web/ethnics/default/ampur?cw=57.

Health Centre for Ethnic Groups, Border Men, and Cross-border Workers - Department of Health. Information system to support health promotion and environmental health-Chiang Mai. 2019.https://hhdclampang.anamai.moph.go.th:8080/hhdcdashboard/frontend/web/ethnics/default/ampur?cw=50.

Health Center for Ethnic, Marginal and Migrant Workers. Ethnics. 2023. Available at https://hhdclampang.anamai.moph.go.th:8080/hhdcdashboard/frontend/web/ethnics [accessed on 24.07.2023].

Hien, B., Min, N. E. E., Rattanakrajangsri, K. & Thuy, H. X. Nationally Determined Contributions in Asia: Are Governments recognizing the rights, roles and contributions of Indigenous Peoples?. 2022. Available at https://aippnet.org/wp-content/uploads/2022/06/NDC_Mekong_April2022-digital-compressed.pdf.

ILO. Ratifications of C169 - Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169). 2017. Available at https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11300:0::NO::P11300_INSTRUMENT_ID:312314 [accessed on 25.07.2023].

Indigenous Peoples' Foundation for Education and Environment. Information about indigenous villages and populations in Thailand. 2018. Available at https://ids.thaiipportal.info/%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%9C%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87 [accessed 07.08.2023].

Indigenous Women Network of Thailand (IWNT) (2011) “Report on the situation on the rights of ethnic minority women in Thailand”, with collaboration from the Network for the Advancement of Women and Peace, supported by UN Women.

Juntip S. Obstacles of educational access to senior high school of the Dara-Ang ethnic. 2021. [Master’s thesis, Srinakharinwirot University of Arts]. http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1732/1/gs631130557.pdf.

Kermel-Torrès, D. Atlas of Thailand. Chapter 2: Population. P. 35-57. 2004. IRD : Marseille, France. Available at : https://books.openedition.org/irdeditions/32512.

Micah, M. & Baird, I. From Hill Tribes to Indigenous Peoples: The Localisation of a Global Movement in Thailand. Journal of Southeast Asian Studies. 50(1):7-31. 2019.

Mulikaburt T, Apidechkul T, Wongnuch P, Kitchanapaibul S, Udplong A, Srichan P, et al. Components of stigma and its impact on maternal and child health service and outcomes: perspective of Akha hill tribe women in Thailand. BMC Health Services Research. 2022;22(1):1263.

Office of Foreign Workers Administration. Knowledge management of consideration of permits to work on hill tribes. 2015. Available at https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/suratthani_th/a172fa9024220534a656e0bb70fde6aa.pdf.

OHCHR. 2023. UN Treaty Body Database. Available at https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=172&Lang=en [accessed on 25.07.2023].

Pollution Control Department. Open burning control and the anti-smog resolution measure among nine provinces of the upper northern region Thailand. 2017. Available at https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/05/pcdnew-2020-05-31_07-43-51_959143.pdf

Singkhorn, O., Apidechkul, T., Pitchalard, K. *et al.* Prevalence of and factors associated with depression in the hill tribe population aged 40 years and older in northern Thailand. International Journal of Mental Health Systems. 2021;15(62):1-9.

Sirindhorn Anthropology Centre. Ethnic Group Database. 2023. Available at https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups [accessed 07.08.2023].

Sudsandee S, Fakkaew K, Siriratruengsuk W, Worakhunpiset S, Apidechkul T. Quality of sources of drinking water and health among the hill tribe people of northern Thailand. Environmental Geochemistry and Health. 2021;44:873–892.

Thai IP Portal. Council of Indigenous Peoples in Thailand-CIPT. 2023. Available at https://www.thaiipportal.info/cipt-council-of-indigenous-peoples [accessed 07.08.2023].

UN. United Nations Declaration On The Rights Of Indigenous Peoples. 2007. Available at https://social.desa.un.org/issues/indigenous-peoples/united-nations-declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples [accessed on 25.07.2023].

UNDP (2021) FP170: Enhancing climate resilience in Thailand through effective water management and sustainable agriculture, Gender assessment, Annex 8, Green Climate Fund, B.30/02/Add.02. 14 September 2021: Thailand UNDP.

UNESCO. Thailand. 2023. Available at https://www.unesco.org/en/countries/th/conventions [accessed 08.08.2023].

UNFCCC. Thailand. 2023. Available at https://unfccc.int/node/61213 [accessed 08.08.2023].

United Nation. Sustainable Development Goals: Zero Hunger. 2022. https://www.un.org/sustainabledevelopment/hunger.

World Directory of Minorities and Indigenous Peoples. Thailand - Mon and Khmer. 2018. Available at https://minorityrights.org/minorities/mon-and-khmer/#:~:text=Mon%20have%20been%20settled%20in,area%20after%20the%20eighth%20century [accessed 25.07.2023].